

Kako v železarni uveljaviti ustavne amandmaje

V javnih sredstvih informiranja že nekaj časa traja razprava o predlogih ustavnih amandmajev. Če se javna razprava omejuje bolj na amandmaje, ki se nanašajo na pravice občanov v krajevnih skupnostih, združevanje sredstev družbene produkcije, osebnega dela z lastnimi proizvodnimi sredstvi, enotnost tržišča in podobno, pa bomo morali v železarni zaposleni več razpravljati o možnosti in načinu uveljavitve XXI. in XXII. zveznega ustavnega amandmaja oziroma XXVI in XXVIII. amandmaja republiške ustave. XXI. amandma, ki med drugim določa, da je »temelj socialističnih samoupravnih odnosov družbeno ekonomski položaj delovnega človeka v družbeni reprodukciji, ki mu zagotavlja, da s svojim delom in sredstvi produkcije v družbeni lasti ter s tem, da neposredno in enakopravno z drugimi delavnimi ljudmi v združenem delu odloča o vseh zadevah družbene produkcije v pogojih in odnosih medsebojne odvisnosti, odgovornosti in solidarnosti, ureničuje svoj osebni materialni in moralni interes in pravico, da uživa uspehe svojega dela in pridobitve splošnega materialnega in družbenega napredka, da na tej podlagi čim popolneje zadovoljuje svoje osebne in družbene potrebe in da razvija svoje delovne in druge ustvarjalne sposobnosti, ureja tako odnose med ljudmi v delovni organizaciji«. XXII. ustavni amandma pa, kar je za nas tudi pomembno, ureja odnose med delovnimi organizacijami. Ekonomski odnosi med delovnimi organizacijami morajo biti osnovani na ekonomskem in poslovnem interesu, solidarnosti delovnih ljudi in večanju ekonomske in družbene sigurnosti delovnih ljudi.

V železarni bomo morali najprej napraviti pregled našega sedanjega stanja na področju samouprave, ga primerjati z novimi ustavnimi amandmaji in na podlagi tega ugotoviti, kaj bo treba pri nas me-

njati. Pregled bo moral upoštevati sistem ugotavljanja in delitve dohodka znotraj železarne, status kolektivnih samoupravnih organov, individualnih izvršilnih organov in skupnih strokovnih služb, naše odnose znotraj združenega podjetja, odnose in sporazumevanje med posameznimi

obrati in ugotoviti, kaj v veljavni interni zakonodaji spremeniti takoj in kaj bomo lahko menjali postopno.

V razpravah bomo morali ugotoviti, če in koliko smo sposobni, da bomo ustavne amandmaje uresničili in prenesli v prakso v celoti. Morali bomo biti realni in v naši interni zakonodaji napisati tisto, kar bomo v praksi dejansko tudi izvajali. Ni namreč dovolj in nas ne more zadovoljiti dejstvo,

Jesensko sonce

IZ VSEBINE

Novo ustvarjena vrednost — pogoj stabilizacije — Z zasedanja delavskega sveta — Voda za Ravne — Poživljena razstavna dejavnost — Novi učni načrt v osnovni šoli — Iz dela kolektivnih izvršilnih organov — Strokovna posvetovanja in raziskave — Kulturna kronika — Človeško in ne-človeško v književnosti — Sportne vesti — Vinko Ferik — Za vroče in deževne dni

da posameznih določb, obveznosti in pravic, za katere smo se predhodno dogovorili in jih napisali, v praksi vedno ne izvajamo. Treba bo še vedno izhajati s stališča, da je železarna za nas integralna celota in da moramo v teh okvirih in možnostih urejati in urediti naše medsebojne odnose in poslovanje.

Začetni razgovori o vprašanih, ki jih odpirata ustavna amandmaja, so potrdili, da imamo v naši železarni sicer izvoljene samoupravne organe vse od delavskega sveta podjetja do svetov obratov in da bi s tega vidika lahko trdili, da imamo to področje razvito, da pa z delom vseh naših dosedanjih samoupravnih organov ne moremo biti zadovoljni. Vzroki so znani. O njih radi govorimo in jih ponavljamo, medtem ko o drugih, ki pa tudi imajo svoj včasih odločujoč vpliv, razprave ne načelnjamo. Ko bomo v železarni pričeli pripravljati nov predlog ureditve naših medsebojnih odnosov in samoupravne strukture ter organov upravljanja, bo verjetno treba izhajati s stališča, da predstavlja železarna kot celota organizacijo združene dela.

Dosedanja praksa in nekatere razprave so pokazale, da bi na nivoju železarne razen delavskega sveta še naprej zadržali sedanji poslovni odbor in odbor za splošne zadeve z njunima pomožnima organoma komisijama, da pa bo drugo organizacijsko strukturo samoupravnih organov treba nekoliko menjati. Organizacija samoupravnih organov naj bi bila usklajena z organizacijo železarne. Znano je, da se, kar zadeva organizacijo železarne, pripravljajo nekatere spremembe. Po predlogu makro organizacije naj bi bili v bodoče obrati 114. panoge združeni v proizvodno enoto 114. panoge, obrati 117. panoge pa v proizvodno enoto te panoge. Iz sedanjega sklopa vzdrževalno energetskih obratov pa naj bi, kot je razvidno iz predloga, nastal sektor splošnih služb. Obstaja, vsaj kar zadeva organe upravljanja, odprto vprašanje TKR in uprave. Po nekaterih mnenjih naj bi se na področju samouprave sektor tehničnih služb, TKR in uprava združili v samoupravni organ skupnih služb. Kar zadeva sedanje svete obratov, pa bo morala razprava odgovoriti na vprašanje, ali naj razen delavskih svetov pri posameznih enotah še nadalje obstajajo sveti obratov ali pa je namesto njih bolj kot doslej gojiti in razvijati zbere zaposlenih kot obliko neposrednega sodelovanja in odločanja. Seveda pa ne bo dovolj, če se bomo odločili samo za število in nivo samoupravnih organov, ne da bi istočasno točneje določili tudi njihove pravice in obveznosti. Z osnovanjem novih proizvodnih enot bodo njihova vodstva in s tem tudi samoupravni organi morali prevzeti odgovornost za poslovne rezultate in poslovno politiko.

Na novo bomo morali v naših samoupravnih aktih urediti tudi vprašanje minulega dela, točneje pa določiti tudi vprašanje kolektivne in individualne odgovornosti. Mnenj in predlogov, kako urediti vprašanje minulega dela, je več, vse od vlaganja tega dela sredstev v osnovna sredstva in dolgoročnejši razvoj podjetij do napredka na področju tehnoloških izboljšav za odpiranje delovnih mest, do tega, da bi se sredstva v obliki vlaganj zadrževala in se izplačala ob upokojitvi ali

odhodu iz podjetja. Merilo bo v vsakem pogledu moral biti čas zaposlitve v železarni. O tem, ali bo to in v kakšni obliki v železarni možno doseči in uveljaviti, bo treba ob upoštevanju našega dela in poslovnih rezultatov šele ugotoviti. Razmejitev kolektivne in individualne odgovornosti bo največ odvisna od organizacije dela ter delitve funkcij in pooblastil. Slišati je tudi mnenja, da bi se morale kolektivne odgovornost in sankcije prenesti tudi na člane samoupravnih organov. S prevzemom odgovornosti je tudi razumljiva teza, da bi morali samoupravni organi ob sprejemanju važnejših odločitev in večjih investi-

cijskih vlaganj razen izračunov in predlogov strokovnih služb podjetij zahtevati tudi strokovno mnenje zunanjih sodelavcev. Če bomo z navedenih vidikov pri naših predlogih obravnavali delo in odgovornost samoupravnih organov, bomo morali ugotoviti, da samoupravljanje ni mogoče samo socialna ali politična, ampak da mora postati tudi ekonomska kategorija, zato za njegov nadaljnji razvoj ne bi smele biti odgovorne samo družbeno politične organizacije, ampak tudi določene strokovne službe in odgovorni delavci železarne.

-et

Novo ustvarjena vrednost — pogoj stabilizacije

Ob dveletnici Združenega podjetja slovenske železarne

Dne 15. septembra, to je točno dve leti zatem, ko so se delavci železarne Jesenice, Ravne in Štore na referendumu izrekli za integracijo, se je na Rimskem vrelcu sestal delavski svet Združenega podjetja slovenske železarne. Dve leti življenja je kratka doba in v tej starosti so otroške bolezni vedno prisotne, zato seja ni imela jubilarnega značaja, temveč izključno delovno obeležje. Že sam dnevni red in dostavljena snov sta kazala na obsežnost ter pomembnost te seje osrednjega samoupravnega organa celotnega slovenskega železarstva.

Poleg običajnega poročanja o izvrševanju sklepov zadnjih sej in o delu poslovnega odbora je dnevni red zajemal poročilo o poslovanju v prvem polletju letošnjega leta, o položaju podjetja v luči stabilizacije, zasnovano načrta proizvodnje za leto 1972 in pobudo za enotno, na podlagi samoupravnega sporazuma urejevano delitev dohodka ter predvsem osebnih dohodkov.

Uspešno polletje

Iz trideset strani vsebujoče razčlenbe so člani delavskega sveta združenega podjetja lahko nadrobno spoznali delovne rezultate prvega polletja. Med drugim je bilo iz tega poročila razvidno, da so slovenske železarne v tem času brez povišanja delovnega staleža dosegle 1.050.814 ton skupne proizvodnje in 276.375 blagovne proizvodnje, kar je 4 odst. oziroma 7 odst. več kot v istem obdobju lani. Ob izkoriščanju visoke konjunktore na domačem tržišču so organizacije združenega dela prednostno oskrbovale jugoslovanske kupce, zoževale izvoz in v interesu dohodka izvršile strukturalno izboljšanje proizvodnje. Ker je poleg poslovnih posegov delovnih skupnosti združeno podjetje končno doseglo tudi sorazmerne prodajne cene, je bil največji napredek dosežen v realizaciji ali obsegu fakturiranega blaga in storitev. Realizacije je bilo 969,7 milj. din ali celih 36 odst. več od prvega polletja 1970. Na žalost smo pri tem ob doseženih 3,38 milij. \$ izvoz znižali za 34 odst. Kljub temu da so močno porasli materialni stroški, da je obračunana amortizacija v višini 132 milj. din kar za 76 odst. višja od tiste v prvem polletju

1970, je dohodek celotnega podjetja in vseh organizacij združenega dela bistveno večji. Ob obračunanih 157,3 milj. din osebnih dohodkov, kar poprečno mesečno pomeni neto 1.531 din ali 20 odst. več kot lani, se je ostanek dohodka za sklade povzpela na 59,1 milij. din oziroma v celotnem dohodku od 2,5 odst. na 5,3 odst., z amortizacijo vred, ki presega predpisani del s 85,6 milij. din, pa celo na 7,6 odst.

Vsi ti finančni rezultati, ki so za našo proizvodno dejavnost več kot dobri, še ne pomenijo, kar je bilo v razpravi posebno poudarjeno, ugodnega finančnega položaja podjetja. Zaradi splošne jugoslovanske nelikvidnosti so organizacije združenega dela celo polletje trpele na pomanjkanju denarnih sredstev in tekočem oskrbovanju. To, da smo sami izdelali le 338.000 ton surovega jekla, kar je proti istemu obdobju lani sicer 8 odst. več, je odraz denarnih težav, izraženih s 26,1 tisoč ton ali 5 odst. jekla pod načrtovano ravniho.

Člani delavskega sveta so bili enotni, da smo s poslovnim uspehom prvega polletja lahko zadovoljni in da bi rezultat lahko bil še boljši, če ga posredno ne bi zmanjševala nelikvidnost. Nelikvidnost je zato osrednji ekonomski problem slovenskih železarn, ki ga bo možno reševati le s skupnimi napori.

Po prvi polovici letošnjega leta je za nas važna ugotovitev, da nismo več na listi tistih, pri katerih je poslovna dejavnost dvomljiva, nalaganje sredstev pa tvegano. Razveseljivo je zlasti dejstvo, da v akumulativnosti med Jesenicami, Ravnami in Štorami ni več razlik, kar nam nudi ugodno izhodišče za poglobljanje integracije. Ta tema je delavskemu svetu bila posredovana s posebnim poročilom, ki je bilo brez pomislekov sprejeto.

Nezadržano v poletju

Težko bi bilo trditi, je v tem prispevku rečeno, da je ekonomska sprememba, izražena s sredstvi jačanja podjetniškega potenciala, izključno uspeh združitve železarn v skupno podjetje, še težje pa bi bilo dokazati, da enoten nastop in enotno reševanje proizvodno poslovne problematike nimata v poslovnem uspehu svojega

mesta. Na izboljšanje gospodarskega položaja so vplivali:

- regulacija oziroma povišanje prodajnih cen jekla,
- pospešitev in uspešna izvedba delitve proizvodnega programa in ukinitve nerentabilne proizvodnje,
- pristop k enotnemu oskrbovanju z najvažnejšimi surovinami in energijo,
- strukturalno izboljšanje proizvodnje,
- izboljšanje strukture najetih sredstev in povečani delež ugodnih dolgoročnih kreditov.

Pri vseh teh sestavinah, ki so vplivale na izboljševanje ekonomskega položaja, je združeno podjetje imelo glavno vlogo, najbolj plastično pa so plodovi vidni v izposlovanih dolgoročnih kreditih, namenjenih za trajna obratna sredstva, v skupni višini 72 milijonov din. Zmotno bi bilo zado-

voljstvo z doseženimi rezultati. Vsi vemo, da ti še niso učinek optimalnega izkoriščanja naših proizvodnih potencialov in da doseženo še ni na ravni prave inozemske konkurenčne sposobnosti.

Združeno podjetje bo v prihodnje moralo urejevanje proizvodne tvornosti iskati v izboljšanju strukture zaposlenih in v taki delitvi dohodkov, ki bo vzpodbujala ustvarjalne delavce k večjim delovnim dosežkom. Optimalno izkoriščanje vseh obstoječih proizvodnih zmogljivosti bo prva skupna naloga; rešljiva bo le s prednostnim urejanjem področja kupcev in obratnih sredstev, kar naj bi omogočilo tekoče oskrbovanje, ki je osnovni pogoj rešitve te naloge. Kakor rezultati proizvodnje polletja, nam tudi osemmesečni obračun kaže, da smo dosegli že precej od tega stremljenja.

Od januarja do avgusta smo dosegli:

		več kot v istem obdobju lani
— surovega železa	122.523 ton	4 %
— surovega jekla	451.666 ton	8 %
— skupne proizvodnje	1.391.699 ton	4 %
— blagovne proizvodnje	370.638 ton	8 %
— realizacije	1.342.645.000 din	38 %
— izvoza	4.851.383 \$	33 % manj
— število zaposlenih	11.634	2 % več

Vsi ti podatki torej kažejo napredek, kar je razveseljivo zlasti zaradi majhnega povečanja zaposlenih. V blagovni proizvodnji se je s tem produktivnost v primerjavi z istim obdobjem lani povečala na Jesenicah za 6, na Ravnah za 14 odst. in v Štorah za 18 odst. V primerjavi s povprečnim dosežkom prvega polletja smo izdelali surovega železa 16 odst. in surovega jekla 1 odst. več, skupne proizvodnje 2,5 odst. manj in blagovne proizvodnje 2,5 odst. več. Ker smo v teh mesecih povečali število zaposlenih v kumulativni od 11.600 da 11.634 ali za 1,9 odst., sledi, da fizične produktivnosti dodatno nismo povečali. Največji po-
past je zopet bil zabeležen v realizaciji, ki je zadnja dva meseca kar za 12 odst. višja od povprečja prvih šestih mesecev. To je predvsem zaradi relativno nižjih cen v prvem četrtletju.

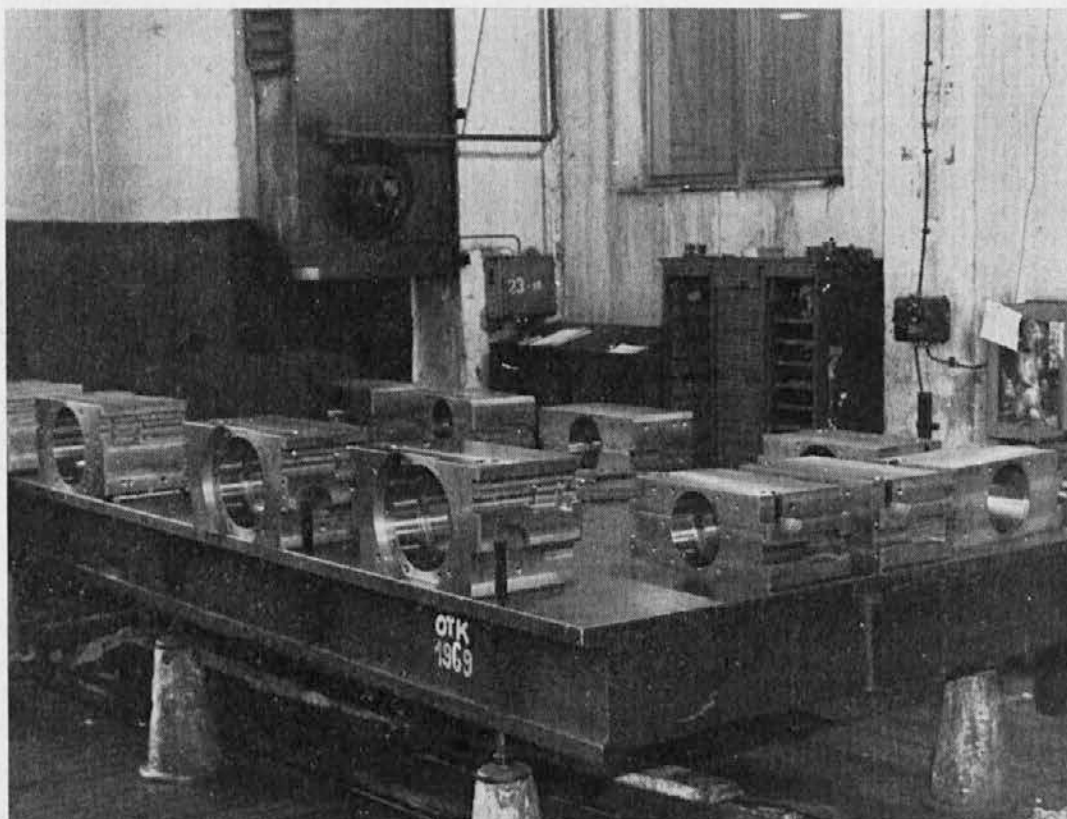
Ravnam in Štoram se moramo zahvaliti, da smo končno dosegli tudi preobrat na področju izvoza. Celotno podjetje je v prvih dveh mesecih tretjega četrtletja v primerjavi s prvim polletjem napredovalo za 30 odst. Tako pri čistem izvozu kot pri blagovni izmenjavi je združeno podjetje zadnja dva meseca preseгло eno šestino letne obveznosti. Nad aritmetičnim delom letnega načrta sta železarni Ravne in Štore, Jesenice pa so tudi zadnja dva meseca pod planirano dinamično prodaje na zunanja tržišča, zato je želeti, da tudi ta organizacija združenega dela poveča izvoz.

Iz povedanih ugotovitev se vidi, da nas, gledano po poslovnih rezultatih, tudi letni meseci dopustov niso izdali. Ker so v tem času v visokem odstotku odsotni predvsem pisarniški delavci, je logičen zaključek tistih, ki so v proizvodnji, da bi tudi ob zmanjšanem številu administrativnih delavcev lahko dosegli enake proizvodne rezultate in s tem večje povprečne osebne dohodke.

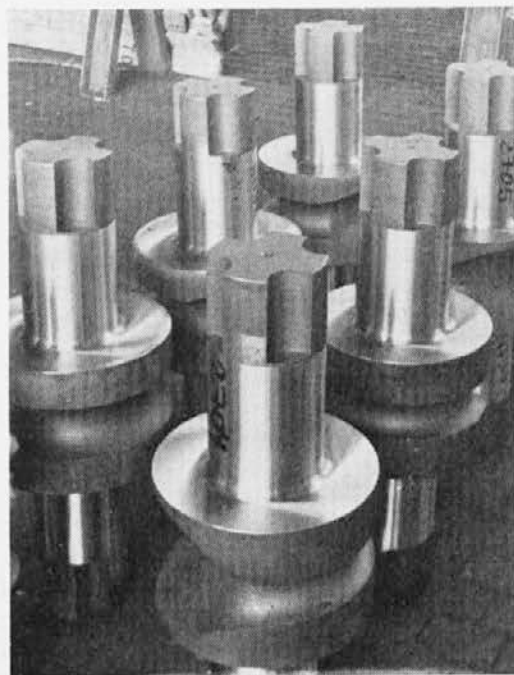
Priznati si moramo, da kljub relativno ugodni dinamiki realizacije še vedno nismo na trendu načrtovane proizvodnje. Pri najvažnejšem indikatorju, surovem jeklu, smo sicer malo napredovali, a osemmesečni zaostanek znaša še vedno 5 odst. ali 20.340 ton. Primanjkljaj te substance, ki je ni bilo mogoče nadoknaditi z večjo količino polizdelkov, se neposredno odraža v rezultatu blagovne proizvodnje, v kateri še vedno za 4 odst. zaostajamo za zadolžitvijo po gospodarskem načrtu. Glavni vzrok

manjše fizične proizvodnje, kar je že bilo rečeno, je splošna nelikvidnost in znotraj te nelikvidnosti naših organizacij združenega podjetja.

Smešno se sliši, toda tako je: vse organizacije združenega dela se ob ugodnem finančnem rezultatu nahajajo v blokadi žiro računov in se zvišajo v krčih globoke nelikvidnosti. Letne mesece smo sicer prebrodili brez poloma na področju izplačil osebnih dohodkov, še vedno pa je naša usoda na nitki. Še slabše kot pri osebnih dohodkih, saj so za te zainteresirani vsi do predsednika vlade, je na področju nabave zlasti tistih materialov, ki jih moramo uvažati. Borba se najprej vrši za dodelitev blagovnih kontingentov ali uvoznih dovoljenj z dodelitvijo deviz, zatem pa za dinarska sredstva, ki jih je za realizacijo nabave treba vplačati Narodni banki. Kljub temu da nam niso bili dodeljeni vsi po gospodarskem načrtu predvideni kontingenti, se vendar lahko prizna, da smo v tej prvi etapi oskrbovanja bili znatno uspešnejši kot v drugi — zbiranja in polaganja denarja. Metalka, kateri smo od 1. 1. 1971 dalje poverili uvoz starega železa, sama železarni ni uspela pravočasno in količinsko zalagati s to važno surovino. Le razumevanju upravnega organa republiških skupnih rezerv se lahko zahvalimo, da resnično ni prišlo do pravega zastoja proizvodnje surovega jekla. Ob neprestani prisotnosti pri zbiranju in delitvi republiških rezerv smo uspeli dobiti 19 milijonov din ugodnega kratkoročnega kredita, ki se je na podlagi skupne vloge po sklepu seje upravnega odbora z dne 1. septembra 1971 spremenil v dolgoročni kredit, povečan za dodatni 1 milijon din. Ker nam je upravni odbor ob tem dodelil še dodatni kratkoročni kredit v višini 4 milijonov din, pri združenemu podjetju počasi ustvarjamo osnovo, ki bo lahko trajnejše vplivala na izboljšanje oskrbovanja.

Vedno več za Achenbach

Valji pilger

Združevanje oskrbovanja

V smislu sklepov teama direktorjev in poslovnega odbora se skrb za osnovne surovine postopoma koncentrirajo v direkciji podjetja. Posebno skrb posvečamo staremu železu. V ta namen že razpolagamo skupaj s 15 milijoni din, ki še niso vsi sproščeni, in ki bodo v obtoku namensko le za staro železo. Ker denarja tudi prek Metalke ni mogoče v enem mesecu obrniti, bomo ta sklad morali postopoma poviševati. Tako skromna sredstva in minimalne zaloge nas silijo, da železo nabavljamo tam, kjer ga najhitreje lahko dobavimo, to pomeni iz evropskih virov.

V teku imamo akcijo pri bankah, s katero naj bi združenemu podjetju povečali količino namenskega denarja in razširili krog skupnega nabavljanja na druge osnovne surovine. Vsi odgovorni predstavniki tovarn z odobravanjem podpirajo prizadevanje za varnejše oskrbovanje s potrebnim materialom.

Pri starem železu, od katerega je odvisna količina in kvaliteta izdelanega surovega jekla, obseg blagovne proizvodnje in končno naša plača, želimo v bližnji prihodnosti stvari urediti tako, da bi osnovali osrednje skladišče in pripravljavnico vložka. Investicije v ta namen se bodo z večjo produktivnostjo na talilniških pečeh hitro izplačale. Pritegnili smo že inozemske interese, ki so pripravljeni v tej organizaciji s konsignacijskimi zalogami sodelovati.

Iz povedanega se vidi, da vodstvo združenega podjetja v času stabilizacije daje prednost optimizaciji proizvodnje na obstoječih delovnih potencialih. Pri tem ne opuščamo idej o modernizaciji in širjenju proizvodne dejavnosti, zato hočemo prek izvršnega sveta izboriti kompleksno rešitev, ki bo pomenila zaokrožitev in finančno samostojnost celega slovenskega železarstva.

V sedanjem času se torej področju obratnih sredstev daje prednost. Poleg prizadevnosti za oskrbovanje s starim železom prek osrednje organizacije združenega dela pa že delamo na enotnem reševanju oskrbovanja z drugimi, zlasti uvoženimi

materiali. Združeno podjetje že v glavnem enotno nastopa v odnosih do velikih domačih dobaviteljev na področju energetike in transportnih storitev, razpolaga pa tudi že z ugodno ponudbo za oskrbovanje z bogato uvozno železno rudo.

Pri poznanem avstrijskem železarskem koncernu VOEST smo se dogovorili za aranžma, da nam ta od rednih dobav v liku Baker letno odstopi do 280.000 ton brazilske rude, kar bi v celoti pokrilo potrebe železarne Štore in okrog 65 odst. potreb železarne Jesenice. Ta dogovor bo težko realizirati zaradi ovir pri oskrbi blagovnega kontingenta in pomanjkanja obratnih sredstev za pravočasno odpiranje akreditivov; upamo pa, da nam bo poizkusno količino po 10.000 ton za vsako železarno uspelo dobiti.

Tako oskrbovanje s kvalitetnejšo rudo kot z uvoznim starim železom bo ozko pogojeno z razpoložljivimi finančnimi sredstvi. Pri tem se moramo na žalost zavedati, da je v Evropi in v svetu nasploh že na pohodu recesija, ki bo imela svoje posledice za slovenske železarne v naslednjem letu in verjetno že v zadnjem četrtletju letošnjega leta. Že se zmanjšuje proizvodnja jekla v zahodnoevropskih državah, pojavljajo pa tudi poslovne izgube. Poleg prizadevnosti za izvoz bo zato združeno podjetje svojo prizadevnost usmerilo na zadrževanje uvoza tistih količin in kvalitete jekel, ki jih lahko dajejo jugoslovanske in v tem okviru slovenske železarne. Zastopali bomo logiko, da se mora morebitno, s stabilizacijo pogojeno zoževanje porabe jekla izključno odraziti le na zoževanju uvoza, jugoslovanskim železarnam pa v skladu s prijavljeno možno proizvodnjo omogočiti povečanje deleža pri oskrbovanju domačega tržišča.

Dilema optimalnosti

Skrb zaradi naše nelikvidnosti, nastopajoče zahodnoevropske recesije, ki bo povečala pritisk za prodajo na našem tržišču in otežila naš izvoz in zaradi s stabilizacijo zvezanega našega zoževanja porabe, je bila v razpravi najbolj prisotna. V zvezi z načrtovanjem proizvodnje za leto 1972 se je zato razvila zanimiva dilema, na kakšen način brez večjih ran prebiti stabilizacijsko obdobje. Člani delavskega sveta, ki so

iz finančnih krogov, so zagovarjali politiko prednostnega usmerjanja denarja v obratna sredstva in nasprotovali proizvodnji za tvegane kupce. Produktivno so kot reševanje finančnega položaja predlagali zoževanje proizvodnje v okviru razpoložljivih sredstev. Enostavno gledano je res tako, da je bolje ne proizvajati kot izdelek plasirati brez plačila. Po prvi odločitvi vsaj stroškov ni. Pa vendar je zniževanje proizvodnje zadnja alternativa, ki ima likvidacijo podjetja ali tovarne za neposrednega sosedo. V tem je bil razlog nasprotovanja takim posegom zlasti zastopnikov obratov oziroma neposrednih proizvajalcev.

Spomnimo se samo na leto 1967, saj se nam še do sedaj, zlasti na Jesenicah, kjer je proizvodnja bila najbolj okrnjena, rane niso zacelile. Člani delavskega sveta so argumentirali, da pri nas zoževanje proizvodnje ni sprejemljivo:

— iz socialno političnega razloga, saj delavcev ne moremo odpuščati,

— iz ekonomskega razloga, saj fiksnih stroškov, v katere je v širšem smislu vključiti tudi osebne dohodke, ni možno znižati.

Posebno nelogično bi bilo zniževanje proizvodnje jekla, saj vemo za deficitarnost tega osnovnega reprodukcijskega materiala. Blizu 35 odst. jugoslovanskih potreb je pokritih iz uvoza, zato je na seji prevladovalo stališče, na podlagi katerega se mora vodstvo združenega podjetja boriti za tako zunanjetrgovinsko politiko, ki bo uvoz jekla regulirala z optimalnostjo domače proizvodnje. To pa sočasno pomeni tudi večjo odgovornost.

Domače porabnike jekla bomo morali oskrbovati točno po pogodbenih obveznostih, proizvodni program pa prilagoditi tako, da bo načrtovanje uvoza brez škode v predelovalni industriji. Ustvarjanje nove vrednosti s proizvodnjo je pogoj stabilizacije, zato mora ta naša družbena tvornost imeti prednost.

Načrti za leto 1972

Delavski svet združenega podjetja je nato sprejel na znanje zasnovo načrta proizvodnje za leto 1972. Glavne značilnosti te zasnove so povečanje proizvodnje.

Predvideva:

		nad dinamiko letošnjih 8 mesecev
— surovega železa	218.000 ton	20 %
— surovega jekla	735.000 ton	10 %
— skupne proizvodnje	2.304.710 ton	10 %
— blagovne proizvodnje	610.350 ton	10 %
— izvoza	14,5 milij. \$	100 %

Taka zasnova proizvodnje le v surovem železu lahko pomeni optimizacijo, pa tudi pri tem izdelku bi ob bogatejši rudi rezultat lahko bil boljši, za vse ostale pokazatelje pa na optimalnost vpliva predvsem asortiman oziroma kvaliteta proizvodnje. To je bilo na seji delavskega sveta posebno poudarjeno.

Ob prvem letošnjem snovanju proizvodnje za leto 1972 je bilo zaradi prijave potrebnega materiala in energije upoštevano optimalno izkoriščanje obstoječih pro-

izvodnih potencialov, za dokončno sestavo gospodarskega načrta pa bo potrebno upoštevati zahteve tržišča in realne oskrbovalne možnosti. Za pokrivanje v aproksimativnem načrtu za leto 1972 predvidene proizvodnje so nam potrebne velike količine uvoznih surovin od kokska, rude, surovega železa, starega železa do polizdelkov. Za predvideno proizvodnjo surovega jekla bomo morali uvoziti okrog 265.000 ton starega železa. Samo ta vložek predstavlja vrednost okrog 220 milijonov di-

narjev ali strošek prek 18 milijonov din mesečno; celotne uvozne potrebe materiala pa presegajo 500 milijonov din. Naša prizadevnost v letošnjem letu bo zato morala biti usmerjena na tako ureditev finančnega položaja, da bi se proizvodnja nadaljevala vsaj v sedanjem tempu, v prihodnjem letu pa že od začetka leta prešla na novo dinamiko.

Razvijanje funkcij v osrednji organizaciji združenega dela bo zahtevalo tudi spremembo statuta. Tega bo potrebno prilagoditi dopolnilom zvezne in republiške ustave, jasnejše pa se bo v njem tudi treba opredeliti za oblikovanje sredstev v združenem podjetju, ki bodo služila za skupno oskrbovanje. To tematiko so 6. avgusta t. l. na Jesenicah že obdelovali predstavniki družbeno političnih organizacij in samoupravnih organov ter sprožili razpravo in izdelavo konkretnih predlogov.

Delavski svet združenega podjetja je nato odobril najetje od upravnega odbora

republiških skupnih rezerv odobrenega kredita. Posebno pomembno pri tem je, da se je s to odločitvijo začel oblikovati poslovni sklad združenega podjetja, ki naj bi v prihodnje odigral važno oskrbovalno vlogo in služil kot vezilno sredstvo slovenskega železarstva.

Ob sklenitvi seje na Rimskem vrelcu je osrednji samoupravni organ slovenskega železarstva poslušal še poročilo članov grupe za samoupravni sporazum in podprl pobudo za enotno urejevanje delitve osebnih dohodkov v združenem podjetju. S to sejo je bil izpisan nov list skupnega življenja. Brez prerokov lahko ugotovimo, da bo v stabilizacijskem obdobju kot v slabem vremenu v gorah le v skupni navezi varnost oskrbljena.

Gregor Klančnik,
generalni direktor
Združenega podjetja slovenske
železarne

Z zasedanja delavskega sveta

Osnovna točka dnevnega reda zadnjega zasedanja je bila razprava o predlogu samoupravnega sporazuma o osnovah in merilih za delitev dohodka in osebnega dohodka v črni in barvasti metalurgiji.

Znano je, da kar zadeva delitev OD, obstajajo precejšnje razlike med posameznimi delovnimi organizacijami in vejami gospodarstva. Z namenom, da bi se tudi na tem področju dosegla večja organiziranost in red, je bil na nivoju republike sprejet zakon o samoupravnem sporazumevanju in dogovarjanju o merilih za usmerjanje delitve dohodka in OD. Zakon zavezuje vse delovne organizacije, da se med seboj sporazumejo, kako bodo oblikovale fond osebnih dohodkov, ki ga jim družba prizna. Ker pa so pogoji dela v posameznih vejah gospodarstva različni, so bile ob upoštevanju težine in drugih pogojev dela delovne organizacije zbrane v posamezne grupacije. V grupaciji, v kateri je tudi naša železarna, so vsa podjetja črne in barvaste metalurgije ali skupno enajst delovnih organizacij. V okviru naše grupacije je bila za pripravo predloga samoupravnega sporazuma imenovana posebna komisija, ki so jo sestavljali predstavniki podpisnic sporazuma. Komisija je najprej pripravila osnutek predloga notranjih meril delitve dohodka in OD. Na osnutek predloga, ki je bil v razpravi tudi v naši železarni, so podpisnice sporazuma in republiški odbor sindikata dostavile komisiji nekatere dodatne predloge in pripombe. Rezultat razprave v delovnih organizacijah in kasneje tudi na komisiji je bil predlog samoupravnega sporazuma, ki so ga morali organi upravljanja vseh podpisnic sporazuma sprejeti v enakem besedilu. Kot smo seznanjeni, je bil sporazum pri vseh podpisnicah sporazuma sprejet v nespremenjenem besedilu z upoštevanjem manjših dopolnitev v 8. in 11. odstavku 18. člena.

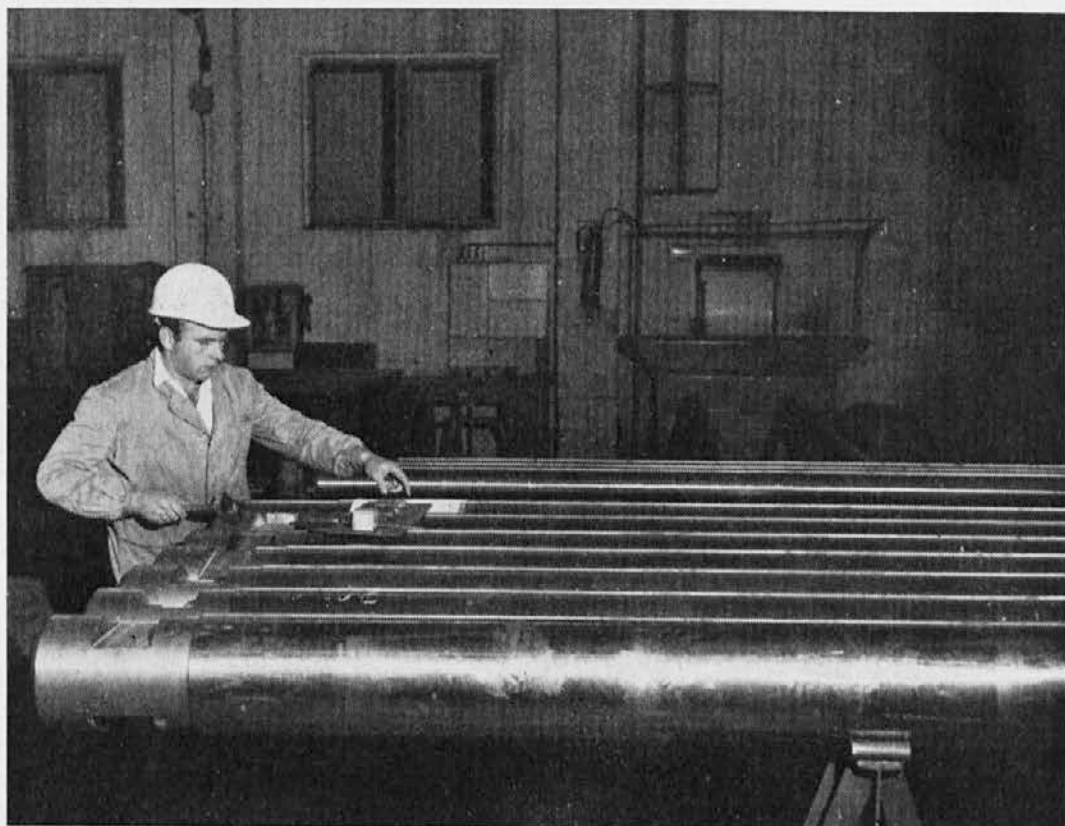
Pri obrazložitvi predloga je bilo rečeno, da so s samoupravnim sporazumom določene metode in način, kako se ugotovi fond OD, ki ga lahko glede na poslovni

uspeh deli delovna organizacija, ne da bi bili osebni dohodki obdavčeni. V primeru, da se tako izračunani fond prekorači, je razlika progresivno obdavčena. S tem ukrepom se želi doseči, da se delovne organizacije podredijo sporazumu. S sporazumom je dogovorjena tudi višina dodatka za nočno delo, delo v podaljšanem delovnem času, delo ob nedeljah in na dan državnih praznikov. Višina kalkulativnih OD za posamezne stopnje kvalifikacije ali izobrazbe služi kot osnova za izračun neobdavčenega dela OD. Postavke tako ne določajo in opredeljujejo višine OD zaposlenih. Notranja delitev OD na podlagi izračunanih KOD ostane še nadalje zadeva internih pravilnikov o delitvi OD podpis-

nic sporazuma. Skratka postavke, navedene v sporazumu, ne predstavljajo pravilnika o delitvi OD, ampak samo način in metode njihove ugotovitve. Najnižji in najvišji OD so določeni z zakonom o samoupravnem sporazumevanju in veljajo za vse grupacije. Razlike so samo v višini dodatkov na težino dela. Najvišji dodatek na pogoje dela velja za rudarstvo, za železarne pa je določen v višini 24 odst. V okviru teh dveh dodatkov naj bi se razvrstile druge industrijske grupacije. Treba je poudariti, da posamezne panoge in podjetja niso upravičene na dodatek za pogoje dela, kar pomeni, da za njih veljajo samo izračunani KOD.

Samoupravni sporazum za črno in barvasto metalurgijo so naši predstavniki 17. septembra letos v Ljubljani že podpisali. Ker so sporazum podpisali predstavniki vseh podjetij, ki spadajo v grupacijo črne in barvaste metalurgije, je bil že posredovan v potrditev in vpis v register verifikacijski komisiji pri republiškem sekretariatu za delo. Če bo verifikacijska komisija sporazum potrdila, v kar pa verjetno ni dvomiti, potem naj bi za izračun globala neobdavčene mase OD in sredstev sklada skupne porabe veljal in se uporabljal od 1. maja 1971 dalje. Sporazum tudi zavezuje vse podpisnice, da morajo najpozneje do konca letošnjega leta uskladiti vse tiste svoje splošne akte, ki se nanašajo na izplačilo OD in drugih dodatkov, ki bremenijo OD, sklad skupne porabe ali stroške poslovanja. V naši železarni moramo uskladiti:

— tisti del pravilnika o delitvi OD, ki se nanaša na višino dodatka za nočno delo, delo v podaljšanem delovnem času, ki se bo zdaj štelo od 22. do 6. ure, delo ob nedeljah in na dan državnih praznikov. Razen naštetih dodatkov imamo v železarni tudi dodatek za popoldansko delo. Ker tega dodatka druge podpisnice sporazuma nimajo, niti ga ne nameravajo uvesti, v

Pri oseh

sporazumu ni upoštevan, bomo ga pa v železarni še naprej obdržali;

— tiste določbe pravilnika o potnih in drugih stroških, ki se priznavajo med materialne stroške, ki obravnavajo višino dnevnice in nočnin za službena potovanja v državi in inozemstvu, dalje določbe o povračilu stroškov za uporabo lastnih osebnih avtomobilov za službene namene in dodatek za ločeno življenje. Predvideva se, da naj bi višina kilometrine ostala nespremenjena, da pa bo treba dodati določilo, da tudi pri polni zasedbi privatnega osebnega avtomobila ne more znašati več kot 0,90 din za vsak prevoženi kilometer. Dodatek za ločeno življenje je doslej pri nas znašal od najmanj 300 do največ 600 din. Po usklajenem predlogu naj bi se uskladjal s sporazumom in znašal od najmanj 250 do največ 500 din mesečno.

Če se bomo o uskladitvi dodatkov za nočno delo in podobno, višine kilometrine in dodatka za ločeno življenje verjetno lahko dogovorili, pa bo treba več razprave o višini in načinu delitve dodatka za letni dopust. Po zdaj veljavnem pravilniku o dodatku za letni dopust je dodatek sestavljen iz dveh delov — iz konstantnega dela, ki ga izplačujemo iz sklada skupne porabe, in zadržanega dela OD. Na konstantni del dodatka za letni dopust so razen aktivno zaposlenih upravičeni tudi družinski člani (nezaposlena žena ali mož in otroci, ki so socialno zavarovani), medtem ko se je zadržani del OD v višini 30 odst., računano na poprečje OD, doseženih v zadnjem trimesečju preteklega leta, izplačeval samo aktivno zaposlenim. Zadržani del dejansko ne predstavlja posebne dodatka za dopust, ampak le sredstva, ki so se zadrževala od sicer pripadajočih OD, izplačala pa ob nastopu letnega dopusta. Z zakonom o samoupravnem sporazumevanju je določeno, da znaša dodatek za letni dopust najmanj 300 in največ 600 din letno. V znesku so vključena tudi sredstva za regresiranje oskrbnega dne v počitniškem domu oziroma za kritje v počitniškem domu morebiti med letom nastale poslovne izgube. Sestavljalci predloga bodoče višine dodatka za letni dopust, ki bo veljala od 1. januarja naslednjega leta dalje, bodo razen zneska, ki ga predvideva sporazum, morali upoštevati tudi naše možnosti in rezultate poslovanja, pripraviti pa tudi predlog razmerij delitve. Razprava pa bo morala odgovoriti tudi na vprašanje, ali bomo v bodoče imeli v železarni samo dodatek za letni dopust, ki ga bomo izplačevali iz naslova sklada skupne porabe, ali pa se bomo še tudi vnaprej odločili za to, da bomo del sredstev iz naslova OD zadrževali in izplačali ob nastopu letnega dopusta. Ker je prav, da se vsa s sporazumom odprta vprašanja urejajo kar najbolj enotno za vse tri železarne, je bila na nivoju ZP imenovana posebna delovna skupina, katere naloga je, da pripravi enotni predlog. Računamo, da bo delovna skupina z delom končala oktobra in predlog v javno razpravo posredovala vsem trem organizacijam združenega dela.

V utemeljitvi predloga prečiščenega besedila pravilnika o izobraževanju in usposabljanju delavcev železarne je bilo rečeno, da je delavski svet v začetku 1969. leta sprejel pravilnik o štipendiranju in izobraževanju delavcev naše železarne. S

pravilnikom smo želeli tedaj enotno urediti področje štipendiranja in izobraževanja, kar smo do tedaj urejali z občasnimi sklepi samoupravnih organov, zaradi česar je v posameznih primerih prihajalo tudi do določenih odstopanj. Čeprav je bil pravilnik sprejet, pa so se s tega področja pojavljali dodatni problemi in vprašanja, zato smo bili primorani zadevo urejevati z začasnimi sklepi. To in pa dejstvo, da je s pravilnikom treba urediti tudi vprašanje podiplomskega študija in pogodbenih obveznosti zaposlenih, ki se želijo izobraževati, je narekovalo potrebo izdelave prečiščenega besedila pravilnika.

Končno je bil delavski svet seznanjen še s predlogom za odpis in licitacijo gradbenega in instalacijskega materiala stanovanjske hiše v Dobji vasi 28. Rečeno je bilo, da smo morali v tovarni iz varnostnih razlogov pred povodnijo, kakršna je bila 1966. leta, regulirati reko Mežo. V zvezi z regulacijo je bilo treba napraviti tudi nasipe, ki pa so kasneje povzročili, da talna voda stalno ogroža stanovanjsko hišo, ki je predmet odpisa. Stanovanjska hiša je zaradi stalne poplave kletnih prostorov postala neuporabna in ker razen tega leži še na razvojnem področju železarne, je bilo predlagano, da se poruši, gradbeni in instalacijski material pa prodaja na licitaciji najboljšemu ponudniku.

Po pojasnilu predlogov, ki so bili obravnavani, in razpravi je delavski svet sklenil:

1. Potrdi se samoupravni sporazum o osnovah in merilih za delitev dohodka in OD v črni in barvasti metalurgiji Slovenije z dopolnitvijo, da je v 18. členu v zad-

nji vrsti 8. odstavka črtati besedi »in dodatka«, v 11. odstavku istega člena črtati besedi »poprečje obračunske dobe« in vpisati novo besedilo »izračunano na podlagi opravljenih ur«.

2. Potrdi se prečiščeno besedilo pravilnika o izobraževanju in usposabljanju delavcev železarne z dopolnitvijo, da je v 4. odstavku 16. člena v zadnji vrsti črtati besedi »letnik oziroma« in dopolniti besedilo 2. odstavka 33. člena, ki se glasi: »Ne glede na gornje določbe je čas zaposlitve v železarni, ki je pogoj za odobritev podiplomskega študija, lahko tudi krajši, vendar samo s pogojem, da je kandidat opravil diplomsko delo s področja, na katerem želi nadaljevati šolanje ali da je dosegel v strokovnem delu celotnega študija pravi dober ali odličen uspeh, o čemer pa odloča odbor za splošne zadeve.«

3. Potrdi se predlog za odpis in licitacijo gradbenega in instalacijskega materiala stanovanjske hiše Dobja vas 28 in odloči:

— stanovanjska hiša v Dobji vasi št. 28 pod vložno št. 405 v k. o. Ravne se odpiše;

— ves investicijski material, ki se bo dobil od hiše, se proda najboljšemu ponudniku na javni licitaciji. Kupec se mora zavezati, da bo v svojem imenu in na svoj račun izvršil rušenje stanovanjske hiše in v roku 3 mesecev po porušitvi odprejal ves investicijski in gradbeni material;

— izklicna cena za stanovanjsko hišo je 25.000 din. Najnižja ponudba znaša 20.000 din. Javna licitacija se opravi 29. septembra 1971 ob 8. uri v poslovnih prostorih prodajnega oddelka železarne.

-et.

Novi učni načrt v osnovni šoli

Zavod za šolstvo SR Slovenije je dal v javno razpravo gradivo o osnovnih izhodiščih in usmeritvi dela osnovnih šol ter razlikah med dosedanjim in predlaganim novim predmetnikom in učnim načrtom. Razprava bo potekala v dveh smereh. Do prvega oktobra bo razprava po šolah, do 15. oktobra pa bodo organizirali javno razpravo tudi v družbeno političnih organizacijah.

Osnovna šola je temelj celotnega izobraževanja človeka, saj daje osnovno izobrazbo in vzgojo, na čemer sloni nadaljnje šolanje in permanentno izobraževanje. Z vzgojnim delom razvija učence v samostojne osebnosti socialistične družbe.

Da osnovna šola doseže smotre vzgojnoizobraževalnega dela, mora v proces aktivno vključiti učence. Učenec mora biti subjekt v vzgojnoizobraževalnem procesu. V osnovni šoli se mora končati obdobje, ko je bil učitelj govornik, učenec pa pasivni poslušalec. Učitelj mora postati režiser učnovzgojnega procesa. Osnovna šola mora omogočiti vsem učencem nadaljnje šolanje, vključevanje v delo in nadaljnje samoizobraževanje. Splošnoizobraževalni značaj osnovne šole izhaja iz spoznanja, da predstavlja splošna izobrazba kot kompleksna sinteza družboslovnih, naravoslovnih, estetskih in tehničnih vrednot temelj za poznejše strokovno izobraževanje, za vključevanje v delo in življenje in za samoizo-

braževanje. Ves vzgojnoizobraževalni proces mora prevevati socialistična idejna usmerjenost in mora temeljiti na znanstvenih dognanjih.

Osnovna šola kot samostojna in samoupravna delovna organizacija mora z vsem svojim delovanjem zagotoviti uveljavljanje samoupravnosti tako v odnosih med šolo in družbo kakor tudi v odnosih med učitelji in učenci pri pouku in vsem življenju ter delu šole. Učenci morajo v praktičnem delu spoznati samoupravljanje in samoupravne odnose ter se zanje usposabljanje. To je ena pomembnih komponent, zaradi katere je v predlogu novega predmetnika in učnega načrta bolj poudarjena vloga prostovoljnih dejavnosti. Osnovni cilj osnovne šole in šole nasploh je učenca naučiti, kako se je treba učiti, ne pa da ga natrpa s kopico podatkov, ki se iz leta v leto spreminjajo. Naučiti ga mora, da bo znal podatke, ki jih potrebuje, poiskati iz raznih priločnikov, leksikonov, slovarjev itd. Učence moramo usposobiti za sodelovanje v najrazličnejših oblikah človekove dejavnosti in da bodo pripravljene za nadaljnje šolanje in samoizobraževanje. V bodoče bo v prvi vrsti naloga šole usposobiti učence, da se bodo znali samostojno učiti.

Eden od vzrokov, da se pripravljamo za spremembo predmetnika in učnega načrta, je razbremeniti učenca, in to razbremeniti

ga spominskega dela. Razbremenili ga bomo tudi tedenske obremenjenosti z rednim poukom, to se pravi, imel bo manj ur pouka, kar pa ne pomeni, da bo manj v šoli. Še vedno bo po šest, pa tudi sedem ur v šoli, s tem da bosta šesta in sedma ura namenjeni prostovoljnimi dejavnostim. Učenci se bodo vključevali v tiste krožke in dejavnosti, za katere bodo čutili zanimanje. Osnovna šola ne dosega vzgojnoizobraževalnega smotra zgolj s poukom, temveč s celotnim sistemom vzgojnoizobraževalnega dela, ki vključuje mnoge organizirane dejavnosti, kot so pomoč učencem, ki ne uspevajo pri pouku, dodatno delo z nadarjenimi učenci, dejavnosti, v katere se učenci vključujejo kot člani pionirske in mladinske organizacije, da v večjih ali manjših kolektivih zadostijo svojim potrebam po gibanju, ustvarjalni aktivnosti, razširjanju in poglobljanju znanja ter družbi vrstnikov.

S takim konceptom bomo črtali namišljeni B program, vzgojno izobraževalno delo pa se bo s tem razširilo. Povezano bo z mnogimi izvenšolskimi dejavniki, ki bodo bogatili možnosti za vsestranski razvoj mlade osebnosti.

Sodobni razvoj zahteva modernizacijo vzgojnoizobraževalnega dela. Družbena vloga šole se spreminja in dobiva nove smotre. Šola ne more in ne sme biti samo posredovalec znanja, ampak mora postati oblikovalec procesa, v katerem bo v učencih razvijala najrazličnejše sposobnosti in vzbujala vedoželjnost, kritičnost, ustvarjalnost in odgovornost. Za realizacijo takih smotrov pa bo treba spremeniti oblike in metode dela. V osnovni šoli ne bo več prostora za tiste oblike, ki učence pasivizirajo, nadomestile jih bodo one, ki učence aktivno vključujejo v vzgojnoizobraževalni proces.

Cim bolj so učenčeva spoznanja usklajena z njegovimi notranjimi pogoji, tem bolj živo se v njem odraža ta proces. V izobraževalnem procesu je potrebno prenesti težišče dela na aktiviranje otrokovega ustvarjalnega mišljenja in poudariti ustvarjalno vlogo otroka. Pri pouku ne smemo zaposlovati njegovega pomnjenja, temveč njegovo mišljenje. Šola naj ne daje učencem množice podatkov in gotovih znanj, ne smemo ga trpati s podatki, ki so mu vedno dosegljivi, ampak ga moramo pripraviti za ustvarjalno delo. Učitelj ni več edini posredovalec in kontrolor znanja, ampak postaja vse bolj organizator samostojnega učenja učencev, ki se uče v neposrednem stiku z raznimi viri znanja.

Ena od pomembnih nalog šole je oblikovanje otrokovih delovnih navad. Delovne navade v širšem smislu se oblikujejo tako pri umskem kot pri fizičnem delu. Kažejo se v tem, da je učenec sposoben samostojno, uspešno, brez odvečnega napora in brez pritiska drugih opravljati razna dela fizičnega in umskega značaja. Pri privzganju delovnih navad v ožjem smislu imata pomembno vlogo šola in dom. Pri ureničevanju teh vzgojnoizobraževalnih zahtev bo potrebno še tesnejše sodelovanje šole z domom (s starši) in staršev s šolo kot doslej.

Smotri novega učnega načrta so jasni, dosegli pa jih bomo le, če bomo pristopili k realizaciji vsi, ki delamo na vzgojnoizobraževalnem področju. Temeljito se mora-

mo pripraviti na spremembe učitelji, starši, TIS, družbenopolitične organizacije, kadrovske šole in vsi, ki smo povezani z vzgojnoizobraževalnim delom. Na spremembe se pripravljamo že več let in tudi sedaj jih bomo vnašali postopno. V šolskem letu 1972/73 bomo prešli na novi učni načrt od prvega do vključno petega razreda,

nato pa bomo prehajali na nov predmetnik in učni načrt postopno vsako leto en razred višje. Ta prehod bo trajal štiri leta. Sedaj je naloga nas vseh, da se na spremembe temeljito pripravimo, da bo realizacija novega predmetnika in učnega načrta učinkovita.

Franc Volentar

VODA ZA RAVNE

7. septembra letos je bila v Podgori nad Kotljami majhna svečanost ob otvoritvi novega vodovoda, ki so se je udeležili predstavniki občinske skupščine, družbenopolitičnih organizacij ter podjetij. Predsednik sklada za komunalno dejavnost pri skupščini občine Drago Vončina je spregovoril o potrebi vodovoda in poteku gradnje, predsednik Ivan Strmčnik je vodovod odprl, navzoči pa so si ogledali enega od obeh vodnih virov visoko v soteski Uršlje gore pri Zagerškem in Španževovem mlinu, kjer so pred leti zgornji Selanci mleli svoje žito.

Kakor se na prvi pogled zdi tak vodovod manj pomembna stvar, ker smo pač navajeni, da voda pri hiši mora biti, ni malo Ravenčanov, ki so dobesedno na lastni koži občutili, kaj se pravi biti v poletnih mesecih brez vode za umivanje, kuho, pranje in odplako, da o pitni vodi sploh ne govorimo.

Da je vode zmanjkovalo, je več kot razumljivo, saj je ob stalni rasti železarne nenehno naraščalo število zaposlenih v njej, s tem pa se je večal tudi kraj, medtem ko so ostali vodni viri enaki. V zadnjih 20 letih se je število Ravenčanov povečalo od 1600 na 6700.

15 let so menda odgovorni razmišljali o problemu preskrbe z vodo, katerega prva etapa je zdaj rešena. Pri tem se je nekaj časa zdelo najboljša rešitev za dolino s potokom Šumcem, vendar bi bila ta varianta silno draga pa tudi mežiški rudnik ni

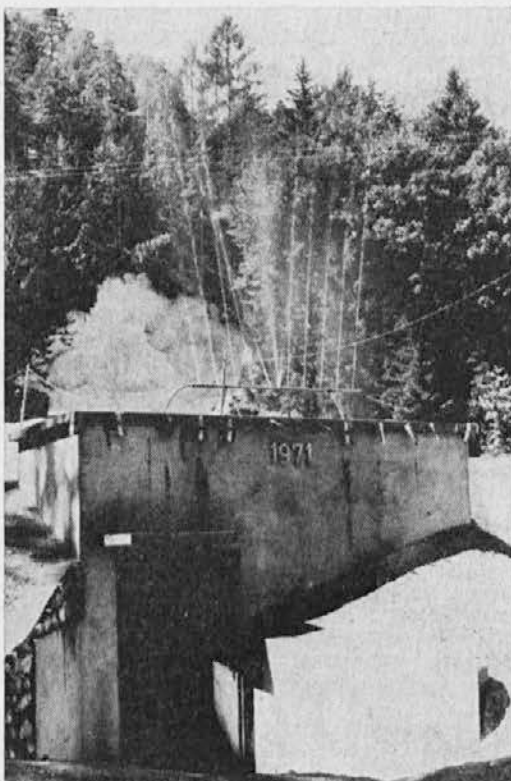

Predsednikov pozdrav

dal jamstva, da bo izvir vedno enak in da rudarska dela ne bodo povzročila upadanja ali celo usahnitve vode.

Pozneje so začeli z raziskovanji talne vode v Dobji vasi. Zgrajena sta bila dva vodnjaka, ki sta v začetku dala ugodne rezultate, pozneje pa sta se poslabšala. Meritve za solidno oceno bi morale biti daljše, da bi se lahko brez skrbi podali v tako rešitev. Vsekakor bi bila tudi ta varianta zelo dvomljiva in draga, saj bi morali odkupiti in zaščititi dve kmetiji, umazano Mežo regulirati, pa še vedno ne bi bilo zanesljivo, da ne bi Meža kdaj prodrla v vodnjake, predvsem ob večjih nalivih. Zato strokovnjaki tudi niso jamčili za to izvedbo. Med vsemi temi raziskavami in študijami ob pomanjkanju sredstev se je število potrošnikov pitne vode stalno povečevalo. Upravljalci vodovoda in drugi odgovorni so morali kar naprej improvizirati in reševati, kolikor se je dalo. Kljub temu je na Ravnah in v okolici vode vedno bolj primanjkovalo in ljudje so postajali vedno bolj nezadovoljni. Skupščina občine je uvedla leta 1969 komunalni prispevek. Sklad, ki ga upravlja, si je zadal kot eno osnovnih nalog zagotoviti krajem vodo. Ko so še isto leto dobili problematično strokovno mnenje za vodo iz Dobje vasi, so zadali strokovni sodelavki sklada inž. Gorjančevi nalogo, da začne z raziskavami vode v Kotljah.

Te raziskave so pokazale pozitivne rezultate in naročili so tehnično dokumen-

Vodomet, ki smo ga najbolj vesel

tacijo pri zavodu za urbanizem v Mariboru. Zavod je letos maja to dokumentacijo izdelal, zato so razpisali dela in jih oddali najboljšemu ponudniku, podjetju »Nivo« iz Celja. V času raziskav in izdelave dokumentacije je sklad namensko vročeval sredstva za vodovod pri komunalni banki Slovenj Gradec.

Dela prve etape so bila v glavnem do roka izvršena in gre zahvala izvajalcem, predvsem podjetjem »Nivo«, GP »Stavbenik« Prevalje, »Instalater« Prevalje, »Sigma« Zalec, geometru tov. Pratekarju, za razumevanje pa obratu GG Ravne, KZ Prevalje in vsem posestnikom.

Dela so obsegala zajetje v opuščenem rudniškem rovu (izvir ima 171 vode na sek.) in zajetje pri opuščenem Zagerškem mlinu — izvir ima 131 vode na sek.) Voda iz obeh izvirov se steka v prvi razbremenilnik. Proti Ravnam sta zgrajena še dva razbremenilnika. Cevovod je preseka 200 m in 250 mm, kar je odvisno od pritis-

ka. Od dneva otvoritve vodovoda naprej imajo Ravne, Dobja vas in Kotlje 30 l vode na sekundo. Ta množina pitne vode mora zadoščati za obdobje 10 do 15 let. Stroški izgradnje prve etape bodo znašali 2.500.000 din.

Za drugo etapo je predvideno zajetje drugih izvirov v tej okolici, saj je glavni vod dimenzioniran za 70 l vode v sekundi. Taka količina vode pa bi zadoščala še za nadaljnjih 10—15 let.

S tem pa problem še ni bil naenkrat rešen za vse našete kraje. Zaradi nenadnega močnega vodnega pritiska so namreč ponekod popokale cevi, drugje so se zaradi doteklega peska zamašile, v nekaterih stanovanjih pa tudi niso zdržali ventili. Tako je bilo še precej razkopavanja, popraviljanja in slabe volje tudi po svečani otvoritvi. Vendar ko bodo vse te slabe točke naposled odpravljene, bo ostal le še spomin na to, kako je takrat, kadar zmanjka vode za daljši čas.

k.n.

Iz dela kolektivnih izvršilnih organov

Poslovni odbor je na sejah obravnaval razno poslovno problematiko, ki se pojavlja v tovarni, sprejel stališča do naših predlogov za usklajevanje posameznih pravilnikov s samoupravnim sporazumom o delitvi dohodka in OD, odobril nekatera službena potovanja v inozemstvo, odločal pa tudi o drugih zadevah, ki spadajo v njegovo pristojnost.

Odbor je bil seznanjen, da je bil od podpisnic potrjen samoupravni sporazum v potrditev že dostavljen verifikacijski komisiji in da moramo skladno s sporazumom izvršiti nekaj sprememb v naših zdaj veljavnih pravilnikih. Gre za usklajevanje raznih dodatkov, kilometrine in dodatka za letni dopust. Višino dodatkov bi bilo treba po možnosti kar najbolj uskladiti z drugima dvema železarnama. S to nalogo je bila na nivoju ZP že imenovana posebna delovna skupina. Za delo skupine pa je bilo treba v železarni izoblikovati naše predloge in stališča, ki jih bo naš predstavnik pri tem zastopal. Po daljši razpravi, v kateri so bila izmenjana stališča in predlogi, je odbor do posameznih odprtih vprašanj sprejel naslednja stališča:

— Odbor se strinja, da naj bi v bodoče dodatek za nočno delo znašal 25 odst., za delo v podaljšanem delovnem času, ki se šteje nad 42 ur tedensko, 50 odst., za delo ob nedeljah 50 odst. in za delo na dan državnih praznikov 50 odst. Tak predlog je bil izoblikovan ob ugotovitvi, da se v bodoče dodatki med seboj ne bodo izključevali, kar je bil primer doslej, ampak da se bodo seštevali. Čeprav v drugih dveh železarnah dodatka za popoldansko delo ne poznajo in ga ne bodo uvedli, je odbor menil, da ga je v naši železarni treba še naprej obdržati.

— Strinjal se je s predlogom, da se znesek hotelskega računa za prenočišče v primeru službenega potovanja poveča od 80 na 100 din in poveča znesek za nočnino v primeru, če delavec, ki službeno potuje, ne predloži hotelskega računa, od sedanjih 40 na 50 din.

— V skladu s predpisi se v primeru predložitve hotelskega računa za prenočitev za službena potovanja v inozemstvu zmanjša dnevna od zdej pripadajočih 80 na 70 odst.

— Sedanje določbe o povračilu stroškov za uporabo lastnega osebnega avtomobila za službene namene naj ostanejo nespremenjene z dopolnitvijo, da se višina kilometrine tudi ob polni zasedbi zasebnega avtomobila sme obračunati do največ 0,90 din za vsak prevoženi kilometer.

— V skladu s sporazumom se zniža višina dodatka za ločeno življenje od sedaj 300 do 600 din na 250 do 500 din mesečno.

— V našem pravilniku o potnih in drugih stroških, ki se priznajo med materialne stro-

ške, je v celoti upoštevati besedilo 9. člena samoupravnega sporazuma, ki govori o dnevnicah v posebnih primerih.

— Vprašanje najnižjih OD zaposlenih, ki po sporazumu znašajo 800 din, je v tovarni urediti tako, da se zaposlenim, katerih OD po obračunu ne doseže 800 din, izplača razlika med doseženimi OD v posameznem mesecu in s sporazumom določenim zneskom.

— Odbor končno meni, da je za predlog o višini dodatka za letni dopust pripraviti več izračunov. Da bi bil izračun realen, mora oddelek za socialno zavarovanje ugotoviti število nezaposlenih družinskih članov (zakonskih žen ali mož ter zavarovanih otrok) po starostni strukturi, od katere je zdej odvisna višina konstantnega dela dodatka za letni dopust. Ko bodo znani našeti podatki, je oblikovati predlog, ki naj v eni varianti upošteva znesek 300, v eni pa znesek 400 din dodatka za letni dopust na zaposlenega.

Treba je poudariti, da so to samo naši predlogi in stališča. Končni predlog, ki naj bi ga osvojili v vseh treh železarnah, bo oblikovala za izvršitev te naloge imenovana delovna skupina. Predlog delovne skupine bo še pred obravnavo na delavskem svetu predmet javne razprave.

Na predlog uprave podjetja in posameznih sektorjev so bila odobrena službena potovanja, in to:

— Antonu Potočniku 6-dnevno službeno potovanje v Romunijo z nalogo, da sodeluje pri pogajanjih za zaključevanje naročil za izvoz industrijskih nožev naslednje leto v to državo.

— Inž. Ferdu Vizjaku največ 5-dnevno službeno potovanje v Bolgarijo z nalogo, da uredi reklamacije brusnih plošč.

— Lovrencu Mačiču službeno potovanje v Zahodno Nemčijo, kjer se bo udeležil tečaja, ki ga za vulkanizerje, uporabnike njihovih izdelkov organizira podjetje Gummiwerke — München.

— Inž. Jožetu Šeglu 4-dnevno službeno potovanje v Francijo, kjer se bo udeležil seminarja o uporabi računalnikov v metalurških podjetjih s področja organizacijskih raziskav.

— Direktorju Francu Faletu 5-dnevno službeno potovanje v ČSSR, kamor potuje kot član delegacije skupščine občine Ravne na Koroškem, v katero je bil imenovan.

Za nujna operativna službena potovanja v inozemstvo so bile za naslednje obdobje odobrene:

— glavnemu direktorju Francu Faletu 3 avstrijske dnevnic, potrebne za urejanje nujnih poslovnih zadev v tej državi,

— tehniškemu direktorju inž. Franju Marhorčiču 2 italijanski in 3 avstrijske dnevnic

za nujna službena potovanja v navedeni državi,

— komercialnemu direktorju Borisu Florjančiču 3 nizozemske dnevnic za urejanje komercialno poslovnih zadev pri firmi Inter+ mundo in 3 avstrijske dnevnic za urejevanje nujnih operativnih komercialnih poslov pri podjetjih v tej državi.

Ugodeno je bilo predlogu in v železarni zaposleni Sonji Ferjančič v smislu 39. člena pravilnika o delitvi OD z veljavnostjo od 1. oktobra 1971 dalje bonificirana delovna doba za dobo 1 leta oziroma za čas, ki je potreben za prehod iz 1. v 2. skupino SS delavcev.

Upoštevajoč nujne potrebe, ki so nastale v proizvodnji posameznih obratov ali ureditvi nujnih remontnih del, je odbor ugodil nekaterim predlogom in odobril plačilo dela prek polnega delovnega časa.

Odbor pa se ni strinjal z nekaterimi predlogi za odobritev 10 odst. dodatka za pripravljenost, zato je predloge odklonil.

Odbor je bil tudi seznanjen s problematiko, ki nastopa pri nabavi in razdelitvi starega železa ter željami, da bi se sedanji medsebojni obračun, ki se vrši v okviru ZJŽ, za slovenske železarne preselil na združeno podjeje. Odbor meni, da je sedaj veljavni način obračuna za naše železarne bolj primeren, zato predloga o prenosu pristojnosti ni osvojil.

Odbor za splošne zadeve je na sejah razpravljal o predlogu prečiščenega besedila pravilnika o izobraževanju in strokovnem usposabljanju, predlogu, da se na Ravnah ustanovi poklicna šola za poklice ozkih profilov, obravnaval pa tudi druge zadeve s svojega delovnega področja.

Potem ko je bil seznanjen, zakaj se je pristopilo k pripravi prečiščenega besedila pravilnika o izobraževanju in strokovnem usposabljanju, seznanjen pa tudi z nekaterimi dodatnimi predlaganimi dopolnitvami, je prečiščeno besedilo pravilnika potrdil in sklenil, da ga je skupno z dodatno osvojenimi dopolnitvami posredovati v potrditev delavskemu svetu.

Pri predlogu, da se na Ravnah ustanovi poklicna šola za poklice ozkih profilov, je bilo rečeno, da smo že doslej za razne poklice in dela, za katere se ni zahteval široki profil, vzgajali delavce v dveletni neverificirani šoli za priučevanje. Lansko leto pa je izšel zakon o poklicnem izobraževanju in urejanju učnih razmer. V železarni smo zato prek Gospodarske zbornice Slovenije ukrenili vse potrebno, da bi se dosedanja dveletna šola za priučevanje verificirala za nekatera metalurške in kovinarske poklice. Naš predlog je svet za črno in barvasto metalurgijo pri Gospodarski zbornici Slovenije letos meseca junija potrdil in osvojil predlog nekaterih poklicev ozkega profila. S potrditvijo predloga je tako podana možnost, da pri Šolskem centru Ravne na Koroškem ustanovimo verificirano poklicno šolo za nekaj poklicev ozkega profila. Ob upoštevanju naše sedanje prakse na tem področju in dejstva, da so nam delavci takih poklicev potrebni, je bil predlog za ustanovitev šole potrjen. Odbor je pri sprejetju odločitev razen že navedenega upošteval tudi dejstvo, da je na našem področju precej mladine, ki ne konča osemletke, v šolo ozkega profila pa se lahko vpiše že, če uspešno konča 6 razredov osnovne šole. Obstajajo zagotovila, da bi del stroškov takega šolanja v bodoče krila tudi izobraževalna skupnost, vendar bomo morali zaenkrat, dokler to ne bo urejeno, stroške, ker nastopamo kot ustanovitelj, kriti v železarni. Odbor je zato sklenil:

— Skladno z zakonom o poklicnem izobraževanju in urejanju učnih razmerij, Uradni list SRS št. 26/0 — se s 1. septembrom 1971 pri Šolskem centru Ravne na Koroškem ustanovi poklicna šola za naslednje poklice ozkega profila: talilec pri elektro peči, valjavec profilov, strojni kalupar, žarilec, jedrar in žičar.

— Železarna kot ustanovitelj prevzame obveznost, da bo poravnala vse stroške, ki bodo nastali z novo ustanovljeno šolo.

Odbor je bil v razpravi o problematiki šol in šolanja seznanjen, da je Šolski center na Ravnah razen drugih razpisov za šolsko leto 1971/72 opravil razpis tudi za delovodsko šolo, čeprav to predhodno ni bilo dogovorjeno. Razen oddelka delovodske šole, ki je deloval

na Ravnah, ima Šolski center organiziran oddelek tudi pri železarni Store. Ker želi, da bi oddelek kontinuirano nadaljeval z delom in da pri morebitni ponovni otvoritvi oddelka ne bi bilo težav, se je samostojno odločil za razpis za sprejem slušateljev tudi v šolskem letu 1971/72. Čeprav je odbor skušal upoštevati vzroke, zaradi katerih je do razpisa prišlo, pa ni mogel mimo ugotovitve, da imamo v železarni še določeno število nezazoporejenih delavcev, ki so letos končali delovodsko šolo. Po njegovi oceni zato ponovni vpis in formiranje oddelka na Ravnah ni potreben.

Odbor meni, da je bila v železarni svoječasno potreba po izobraževanju delavcev stopnje delovodske šole, da pa se je situacija z ustanovitvijo metalurškega oddelka TSS na Ravnah menjala in da bomo morali zato v bodoče razvijati izobraževanje potrebnih kadrov v to smer študija. Zaradi vsega navedenega je odbor sklenil:

— ker trenutno ne obstaja potreba za izobraževanje delavcev železarne Ravne v de-

lovodski šoli pri Šolskem centru Ravne na Koroškem, železarna v šolskem letu 1971/72 v to šolo ne bo vpisala svojih delavcev;

— kandidati, zaposleni v železarni, ki bi se v šolo kljub temu vpisali, v času izrednega študija ne bodo upravičeni do ugodnosti, ki so določene z našim pravilnikom o strokovnem izobraževanju in usposabljanju.

Ker na tukajšnjem področju ni možnosti, da bi se učenci lahko izučili za poklic finomehanika, je bilo odobreno, da za izučitev tega poklica pošljemo v šolski center Iskre v Kranju dva učenca. Za čas učne dobe oziroma bivanja v Kranju bo tovarna obema krila razliko med višino nagrade, ki jima pripada po zakonu, in stroške internata.

Odbor je razpravljal tudi o udeležbi naših predstavnikov na letnih metalurških športnih igrah v Storah, razpravljal pa tudi o ugovorih zoper razvrstitev na delovna mesta, višino OD, o izredni plačani odsotnosti z dela in prošnjah za dotacije. S sklepi, ki jih je odbor zavzel do posameznih prošenj, so bili prizadeti osebno pisмено obveščeni.

— et

Poživljena razstavna dejavnost

Letošnjo jesen se razstave naših izdelkov kar vrstijo. Začeli smo na zagrebškem velesejmu, nadaljevali v Slovenjem Gradcu, od 22. do 28. novembra pa bomo spet razstavljali v Zagrebu na BIAM — bienalu rodnih strojev, ki ga prireja Mašingradnja. Kakor je sodelovanje na velikih razstavah namenjeno afirmaciji železarne v poslovnem svetu, tako je nastop na regionalni razstavi izraz solidarnosti z regijo ter vabilo k tesnejšemu sodelovanju — tudi k usmerjanju v študij železarskih strok ter k zaposlitvi mladine v našem podjetju.

Na zagrebškem velesejmu smo na lično urejenem prostoru razstavljali v veliki hali črne metalurgije v okviru združenja jugoslovanskih železarn in ZPSŽ proizvode iz mini livarne, rezilno orodje ter pnevmatično orodje v preseku, železarno nasploh pa smo prikazali z velikimi fotografijami in diaposnetki. Na zunanem prostoru površine 100 m² smo razstavljali in demonstriali delovanje našega novega pnevmatičnega orodja — terensko brusilnico za monoblok svadre RTBS in pnevmatično hidravlično vrtno napravo RGVS.

V Slovenjem Gradcu smo razstavljali rezilno in pnevmatično orodje, litino ter odkovke, fotografije in diavizor pa so prikazovali naše obrate v ciklu proizvodnje.

Na BIAM v Zagrebu bomo sodelovali s štancavtomatom, z novo lafeto, vrtno garnituro RGVS, z dvema maketama naših stiskalnic ter z drugimi pnevmatičnimi stroji in rezilnim orodjem.

Ni pa naša razstavna dejavnost koristna samo v afirmativnem smislu, temveč v stiku naših predstavnikov z obiskovalci na velesejmih razkriva tudi nekatere naše slabosti. Tako je bilo npr. na zagrebškem velesejmu precej pogosto slišati očitke, da so naše kapacitete kompletov in rezervnih delov premajhne. Nekateri obiskovalci so prek naših predstavnikov poskušali urejati reklamacije, precej kupcev pa, ki so jim trgovska podjetja (prek katerih naše izdelke prodajamo) zaradi nelikvidnosti ustavila dobave, je pritiskalo na direktno dobavo izdelkov iz železarne.

Resni interesenti so prihajali po različne informacije glede termične obdelave industrijskih nožev, kovanega in valjanega

blaga itn. Nasploh pa je največ zanimanja vzbudila naša nova hidravlična globinska vrtna garnitura RGVS.

Povejmo naposled še, da so vse razstave naših izdelkov skrbno in estetsko aranžirane, kar seveda še večja dober vtis o našem podjetju. Torej zasluži vse priznanje tudi naš propagandni oddelek.

M. K.

SLOVENSKI ŽELEZARJI NA TRIGLAVU

Prav tako kot lansko leto je tudi letos priredila komisija za rekreacijo pri Združenem podjetju slovenskih železarn izlet na Triglav, ki naj bi tako postal tradicionalno srečanje slovenskih železarjev na tem čudovitem koščku slovenske zemlje. Kar 83 članov železarne Ravne se nas je v soboto, 10. julija, odpeljalo proti Bledu in nato po strmi makadamski cesti do Rudnega polja, kjer smo izstopili in se pričeli počasi vzpenjati po lepih sončnih obron-

kih proti Vodnikovemu domu na Velem polju, kjer smo imeli prvi krajši počitek. Kmalu smo se odpravili znova na pot. Hitro smo dosegli Konjsko sedlo in le ena sama strmina nas je še ločila od našega prvega cilja — doma Planike, kjer smo imeli rezervirana prenočišča.

Program naslednjega dneva je predvideval odhod izpred doma Planike ob 7. uri in srečanje vseh železarjev ob 9. uri na vrhu Triglava, kjer bi udeležence pozdravil direktor združenega podjetja Gregor Klančnik.

Lepo jutro in neprespana noč sta nas hitro spravila pokonci in zgodaj zjutraj so odmevali klici veselih planincev iz stene nad Planiko. Hitro smo bili na vrhu. Cilj je bil dosežen, marsikomu pa se je uresničila dolgoletna želja, da bi stopil na vrh Triglava, saj po nekem izročilu naj ne bi bilo Slovenca, ki ni bil vsaj enkrat na njem. Še skupinski posnetek za spomin in že se je pričel sestop v dolino Krme, kjer so nas utrujene, a vendar zadovoljne čakali avtobusi.

Smatram, da je akcija »400 železarjev na Triglavu« dobro zamišljena in upam, da bo uspela tudi v prihodnjem letu. Zamišljeno srečanje na vrhu Triglava zaradi »nediscipline« Ravenčanov letos ni uspelo v celoti, temu pa je v precejšnji meri kriva kasno planirana ura odhoda. Za boljše stike med sodelavci železarn bi bil bolj uspešen zaključek v dolini Krme v podobni obliki, kot je bilo to izvedeno lani. To pa seveda zahteva od prireditelja precej več skrbi in dela, vendar upamo, da mu bo to v prihodnjem letu le uspelo. Pa na svidenje!

V. K.

ZA DOBRO VOLJO

Poslovnost

Samuelu Pischerju, ki je imel zelo privlačno ženo, je rekel prijatelj:

»Ali še nisi opazil, da ti žena nabija robove? Baj je ima kar tri ljubčke!«

Pischer je mirno odgovoril:

»Raje sem pri dobri stvari udeležen s 25 odstotki kot pri slabi s 100.«

Ravenski železarji na Triglavu

STROKOVNA POSVETOVANJA IN RAZISKAVE

IV. MEDNARODNA KONFERENCA O UPORABI SREDSTEV AVTOMATIZACIJE IN OBDELAVE PODATKOV V ČRNI METALURGIJI

Omenjene konference so se udeležile države članice SEV in SFRJ. Konferenca je prirejena vsako tretje leto, letos v Zaporozju — Sovjetska zveza. Na konferenci je bilo ca. 650 udeležencev iz osmih držav. Glavna parola konference je bila »avtomatizacija progresivne tehnologije — pot k visoko ekonomski proizvodnji in dobri kvaliteti izdelkov«.

Osnovni namen in cilj teh rednih konferenc je izmenjava izkušenj, ki so jih dosegle države članice SEV in SFRJ v izgradnji, uvajanju in praktični uporabi sistemov in sredstev kontrole ter avtomatičnega upravljanja metalurških procesov ter proizvodnje glede na izpopolnjevanje tehnologije procesov, konstrukcije agregatov in organizacije proizvodnje. Na tem področju deluje stalna komisija SEV in za to izredno široko področje se vsako tretje leto na skupni konferenci pregledajo doseženi uspehi ter izdelava nadaljnji program delovanja.

Posebna naloga teh konferenc je, da se s široko diskusijo obravnava in ocenjuje smeri ter dosežene rezultate znanstveno raziskovalnih del na področju avtomatizacije tehnoloških procesov in upravljanja proizvodnje na celotnem področju črne metalurgije. Med članicami SEV naj bi se čim bolj učinkovito delila po posameznih področjih raziskovalna dejavnost in dosegla čim boljše koordinacija teh dejavnosti. V referatih so obdelana vsa področja, ki so bila v triletnem obdobju obravnavana, na konferenci pa naj bi ta dela dobila kritične ocene in pregled doseženih rezultatov. Tudi strokovnjaki naj bi se med seboj čim boljše povezali, ker prav to predstavlja enega glavnih problemov ob vedno globlji in vedno ožji specializaciji strokovnjakov.

Glavna naloga konference je izdelava predloga in načrta:

— za razvoj in izpopolnjevanje sistemov ter sredstev avtomatizacije glede na napredek črne metalurgije,

— za razvoj novih znanstvenih metod raziskovanja procesov in agregatov v ozki povezavi znanstvenikov in tehnologov s ciljem usmerjenega izpopolnjevanja matematičnega predstavljanja in obravnavanja tehnoloških procesov na podlagi prehoda od statičnih sistemov upravljanja k dinamičnim,

— za izgradnjo novih naprav in sredstev avtomatizacije in potrebne tehnološke opreme s povezavo drugih panog industrije (elektro, strojna itd.),

— za izboljšanje organizacije in koordinacije dela.

Program konference je bil izdelan z upoštevanjem izredno širokega tematskega področja in številne udeležbe. Konferenca se je prvi dan začela in zadnji dan končala s skupnim plenarnim zasedanjem, vmes pa je delo konference potekalo v treh ločenih sekcijah. Skupno je bilo na

konferenci podanih 100 referatov in 15 informacijskih materialov, obenem pa je bila v času konference organizirana tudi razstava sredstev za avtomatizacijo in obdelavo podatkov. Zadnja dva dneva sta bila rezervirana za obisk metalurških podjetij na področju Zaporozja. Celoten material s tiskanimi referati smo prejeli že pred posvetovanjem, tako da smo lahko iz številnih referatov po temah izbrali tiste, ki so za nas interesantni. Celoten material skupaj z zaključnim protokolom konference je na razpolago v naši strokovni knjižnici in evidentiran pod naslovom: »Strokovna posvetovanja in simpoziji — Zaporozje 1971«. Iz celotne količine prejetih materialov smo izločili tiste, ki niso v zvezi s področjem dejavnosti železarne Ravne.

Prva sekcija je obravnavala sodobne metode in sredstva planiranja ter upravljanja metalurške proizvodnje z izkoriščanjem računske tehnike. S tega področja je za nas interesantnih 21 referatov, ki obravnavajo:

- obdelavo podatkov v metalurgiji,
- sisteme planiranja,
- optimizacijo in linearno programiranje,
- uporabo metod operacijskih raziskav,
- statistične metode in modeliranje raziskovalnih analiz,
- tehniko izvedbe analiz z računalnikom na področju energetike.

V drugi sekciji so za nas interesantni le štirje referati s področja obdelave podatkov pri kontroli.

V tretji sekciji so prav tako interesantni za nas le trije referati, ki obravnavajo defektoskopsko (UZ) kontrolo v vročem stanju, probleme ogrevanja in avtomatizacijo defektoskopskih preiskav.

Posebno interesanten je bil uvodni referat predsednika stalne delovne grupe SEV za avtomatizacijo z naslovom »Stanje in perspektive avtomatizacije tehnoloških procesov in upravljanja proizvodnje v črni metalurgiji držav članic SEV in SFRJ«. Ta referat je prav tako na razpolago v naši strokovni knjižnici. Drugi referat v uvodnem delu konference, ki je prav tako zanimiv, dostavljen pa bo naknadno, je bil referat akademika Gluškova »Perspektive razvoja sistemov avtomatiziranega upravljanja proizvodnje v črni metalurgiji in drugih vejah narodnega gospodarstva.«

Ob izredno širokem področju, obenem z ozko specializirano posameznih referatov, na konferenci ni bilo težko ugotoviti, da so pomemben napredek na tem področju napravili le tisti, ki razpolagajo s številnimi specializiranimi kadri in ki so našli učinkovito povezavo med znanstveniki — matematiki in metalurgi, tehnologi in organizatorji ter strokovnjaki za avtomatiko. Od celotne zbrane družbe so močno odstopali z referati sovjetski predstavniki, ki so jasno pokazali vlogo svojih znanstvenih inštitutov na tem področju v povezavi z neposredno proizvodnjo. Dokaj dober vtis pa so napravili s svojimi referati tudi Čehi.

Ekskurzija v železarno Zaporoz-Stalj

Pri ogledu te železarne zaključenega ciklusa, ki proizvaja 4,5 milijonov ton pločevine letno, je bil poudarek na razvoju avtomatizacije pri plavžih, martinovkah in pri hladnem valjanju. To področje za nas ni bilo neposredno interesantno, pač pa je bilo zelo zanimiv ogled dveh računskih centrov tega podjetja. V prvem centralnem laboratoriju računske tehnike z računalnikom minsk 22 rešujejo kompleks plan-sko — ekonomskih in inženirskih nalog. V drugem računskem centru z računalnikom ural 14 D pa imajo zaključeno prvo fazo projekta, ki obdeluje celoten kompleks od jeklarne do hladnega valjanja. Ta kompleks sestoji iz treh podsistemov:

- operativnega planiranja,
- operativnega vodenja proizvodnje,
- informacijskega sistema, ki obravnava vse zaloge, materialno poslovanje in dokumentacijo v zvezi s kvaliteto in odpremo. Vse to rešuje komplet specializiranih naprav za uvajanje in izdajanje informacij.

Čas za ogled delovanja tega sistema je bil zaradi obsežnega programa ekskurzije zelo omejen, zato bi bilo zelo priporočljivo najti priložnost, da bi se ta sistem podrobneje preštudiral, ker je organizacijsko izredno zanimiv ne glede na to, da se naša na proizvodnjo masovnih jekel.

Ekskurzija v železarno Dnjevrospestalj

V tej železarni, ki proizvaja letno 1,3 milijona ton specialnih elektro jekel, so bili že štirje naši predstavniki v okviru programa tehničnega sodelovanja, zato imamo v naši dokumentaciji nekatere obrate že podrobneje opisane. V okviru ekskurzije samo si ogledali elektro jeklarne, ki je specializirana za proizvodnjo jekel za kroglične ležaje, in drugo elektro jeklarne, ki je specializirana za proizvodnjo nerjavnih in ognjeodpornih jekel. Najzanimivejši je bil vsekakor ogled obrata za pretaljevanje po elektrožlindrinem postopku, ki je prav gotovo edinstven v vsem svetu. Nato smo si ogledali še valjarne in jeklovlek s posebnim poudarkom na avtomatizaciji kontrole. Ta del bi bil tudi vreden ob priliki podrobnejšega ogleda.

Jože Rodič, dipl. inž.

KONGRES IFIP V LJUBLJANI

V dnevnem časopisju, po radiu in televiziji je bilo že veliko povedanega o svetovnem kongresu za obdelavo podatkov IFIP v Ljubljani, zato bo v nadaljevanju dodana le kratka informacija o organizaciji vsebine kongresa in o sami organizaciji ter razvoju IFIP.

Predavanja na kongresu so bila razdeljena na osem grup, od katerih so bila nekatera zelo specialna in za nas manj razumljiva. Po tematiki so bila za nas posebno zanimiva predavanja s področja vodenja s pomočjo računalnika in s področja tehnoloških aplikacij.

S kongresom je bila povezana tudi razstava na gospodarskem razstavišču. Razstavo si je ogledala večja skupina sodelavcev — skoraj celotna ekipa novo formiranega računskega centra železarne Ravne. Na razstavi so bile zastopane vse vodilne

firme računalniške tehnike, ki so prikazale na velikih površinah kar cele konfiguracije računalniških sistemov. Navzočih je bilo tudi precej manjših in mlajših firm, ki so želele prikazati javnosti svoje posebnosti in kvaliteto. Posebno dobro je prikazala uporabo svojih računalnikov firma IBM, in to na sistemih IBM-1130, IBM-3 model 6 in IBM-7, ki ga je mogoče samostojno ali povezanega z večjim računalnikom uporabiti kot procesni računalnik tudi v metalurških obratih in laboratorijih, posebno pa pri kvantometru.

Mednarodna federacija za obdelavo podatkov IFIP (International Federation for Information Processing) se je rodila v središču računalniške revolucije leta 1960. IFIP vključuje trenutno 32 držav, njeni temeljni cilji pa so organiziranje in spodbujanje mednarodnih konferenc in simpozijev za obravnavanje podatkov, formiranje mednarodnih odborov za posebne naloge in z upoštevanjem nacionalnih interesov držav članic in naposled povezovanje in koordiniranje mednarodnih in nacionalnih aktivnosti na področju obravnavanja podatkov.

Vsako tretje leto organizira IFIP svetovni kongres; prvi tak kongres je bil še pod pokroviteljstvom UNESCO leta 1959 v Parizu, temu pa so sledili kongresi v Münchnu (1962), New Yorku (1965), Edinburgu (1968) in pred kratkim v Ljubljani, kar je za nas brez dvoma velikega pomena.

IFIP ima danes pet tehničnih odborov, ki izdajajo mednarodne publikacije na najvišji ravni in so organizatorji kopice mednarodnih konferenc. Ti odbori so:

1. odbor za terminologijo,
2. odbor za programske jezike,
3. odbor za vzgojo, ki obravnava vzgojo za računalnike in delo z njimi,
4. odbor za medicinsko uporabo računalnikov,
5. odbor za tehnološko uporabo (koordinira izmenjavo izkušenj pri uporabi in tehnologiji računalnikov).

V IFIP delujejo tudi še posebne interesne skupine, med njimi je najpomembnejša skupina za administrativno obdelavo podatkov (ADP), ki spodbuja in ureja raziskave, vzgojo in izmenjavo izkušenj na področju obdelave podatkov pri organizacijskih, ekonomskih in administrativnih problemih ter v javni in poslovni administraciji. Tudi v Jugoslaviji je že ustanovljena nacionalna skupina ADP, ki koordinira našete dejavnosti na področju naše države.

Jože Šegel, dipl. inž.

ŽELEZARSKÉ ZANIMIVOSTI

Indija. Indijska vlada je močno zaskrbljena, ker v zadnjih letih zelo narašča uvoz jekla. Najhitreje narašča uvoz iz Japonske, ki je v zadnjih treh letih narastel od 77.000 na 200.000 ton v letu 1971. Naraščajočemu uvozu se bodo uprli s pospešeno gradnjo nove železarne in povečanjem obstoječih železarn ter ugodnimi krediti za železarne.

Japonska je zgradila in dala v obratovanje največji plavž na svetu v železarni Fakuajama. Plavž ima koristno prostornino 4197 m³, premer talilnika je 13,8 metrov,

visok pa je 97 metrov. Grodelj teče skozi tri prebodne odprtine, za dovod zraka pa ima 40 pihalic. Šarže bodo na vsaki dve uri na vseh treh prebodih istočasno. Dnevno bo izdelal ta gigantski plavž 10.000 ton grodlja (surovega železa).

Sovjetska zveza je znana po velikih plavžih — velikanih. Pred kratkim ji je to prvenstvo odvzela Japonska. Da bi ponovno prevzeli vodstvo in tudi povečali ekonomičnost, že gradijo nov plavž — velikan v železarni Novolipect. Plavž bo visok 105 metrov, premer talilnika 15 metrov. Dnevno bo izdelal 14.000 ton grodlja. Z obratovanjem naj bi pričel 1972. leta.

Mozambik — Afrika se namerava osamosvojiti tudi na industrijskem področju.

V letu 1971 in 1972 bodo zgradili železarno, ki bo proizvajala 250.000 ton jekla. Izdelek bodo vsi profili betonskega železa in ploščati ter kotni profili, katere sedaj uvažajo. Železarna bo zgrajena v pokrajini Beira, kjer je velika zaloga železove rude, cenijo jo nad 200 milijonov ton.

Jugoslavija — železarna Jesenice, je uvedla preprihovanje jekla z argonom (Ar) tudi v martinarni, do sedaj so preprihovali samo v elektro topilnici. Argon proizvajajo v lastni kisikarni. Železarna Jesenice je druga železarna v Jugoslaviji, ki je uvedla preprihovanje jekla, prva je to tehnološko izboljšavo uvedla železarna Ravne že pred leti.

J. R.

KULTURNA KRONIKA

MOŽNOSTI ZA RAZVOJ KULTURNE DEJAVNOSTI V ŽELEZARNI

V obdobju ustanavljanja kulturnih skupnosti je bilo jasno povedano: kulturne skupnosti morajo ustvariti dve novi kvaliteti — večje samoupravljanje kulturnih delavcev in širjenje kulture med delovne ljudi. Danes lahko dodamo: če delavec ne bo mogel uživati več kulturnih dobrin kot doslej, potem kulturne skupnosti ne bodo opravičile svojega obstoja.

Dva sta v svetu osnovna vzorca za tkim. »delavsko kulturo« — vzhodni in zahodni. Vzhodni stoji neomajno na stališču, da je kultura razredna, da mora biti umetnost partijska ter da mora sleherni kulturno umetniška dejavnost služiti interesom partije in državne politike. Tako je tam kulturnik — funkcionar plačan poklic, ki po točno določenem modelu skrbi za kulturno vzgojo ljudi. Cenena knjiga in gramofonska plošča, obiski pisateljev v

podjetjih, enaki obiski pevcev in gledaliških igralcev spadajo k opisanemu modelu, prav tako amaterska kulturno prosvetna dejavnost delavcev.

Na zahodu se zdi kultura v podjetjih hobby. Bolj ko je nedolžno rekreativna, z večjimi simpatijami jo spremljajo industrialci. Iz tovarniških glasil večjih tovarn posnemamo, da delavci — slikarji prirejajo razstave v tovarni in kraju, da živahno delujejo fotoamaterji, različni glasbeni ansambli, redno sledijo novostim na knjižnem trgu itn. Ljubitelji istih stvari se srečujejo enako spontano kot npr. pri nas gospodinje, kadar si izmenjujejo recepte za kuho in pletenje, popolnoma iz lastnih interesov.

Kaj od tega je zanimivo in aktualno za nas, kakšne so naše potrebe in možnosti, predvsem pa — kakšno je stanje pri nas? Najbrž res drži parola, da Ravne z železarno stojijo in padejo. Zato je umestno vprašanje, ali ni naša Svoboda tisto dru-

Zlahtna »hlodovina«

štvo, ki lahko popolnoma vključi vsakogar, ki želi aktivno delati v kulturi, saj je nastala kot delavsko prosvetno društvo. In naprej — ali se ne reče, da tisti, ki hoče znotraj železarne posebno kulturno dejavnost, teži k nepotrebnemu ustanavljanju novega društva v kraju, ko bi bilo mnogo bolje, če bi le okrepili in razširili ali celo le bolj financirali Svobodo?

V vsakem od teh vprašanj in pomislekov je gotovo del resnice, ni pa vsa resnica. Diferenciacija je preprosta, če rečemo, da imamo na Ravnah zelo kvalitetno športno društvo Fužinar, v katerem je včlanjenih precej naših delavcev, poleg tega pa gojimo v tovarni še rekreativni šport. Torej lahko imamo na Ravnah kvalitetno kulturno prosvetno društvo »Prežihov Voranc« s skupinami, ki spadajo v republiški amaterski vrh — pihalni orkester, dramska skupina, Koroški oktet — vseeno pa bi lahko gojili kulturo tudi na mnogo širši podlagi v železarni.

Katere zvrsti bi organizirano gojili, je odvisno seveda popolnoma od interesov naših delavcev. Realno se nam zdi tole:

— lahko bi imeli kvaliteten moški in mešani pevski zbor,

— lahko bi prirejali v tovarni razstave slikarjev — amaterjev,

— lahko bi prirejali razstave umetniške fotografije naših fotoamaterjev,

— lahko bi prirejali stalne razstave novih knjig v naši jedilnici,

— lahko bi v Informativnem fužinarju objavljali redne preglede novih knjig s kratkimi vsebinami in ocenami,

— lahko bi ustanovili klub dopisnikov v slovenske časopise, kjer bi redno obravnavali teorijo in prakso novinarstva,

— lahko bi ustanovili klub govorništva (da mu ne rečemo recitacijski klub), v katerem bi kultivirali sposobnosti javnega nastopanja.

Najbrž bi lahko naštevati še naprej, a bodi dovolj. Denar za vso to dejavnost je pogoj le toliko, kolikor so razumljivi honorarji za pevovodjo in predavatelje, ki bi jih od kod povabili in kolikor bi bilo treba kje plačati uporabo prostorov. Vse drugo je zastoj, ker je stvar zanimanja, potem pa spretne organizacije ter podpore komisije za kulturo pri TO sindikata.

GOSTOVANJE DRAMSKE SKUPINE

Prav v času, ko bo izšla ta številka, bodo člani dramske skupine KPD Prežihov Voranc gostovali v zahodnonemški pokrajini Schleswig ob danski meji na mednarodnem festivalu amaterskih gledaliških družin z dramo W. Ingeja »Vrni se, mala Sheba«. Za ta nastop so se Ravnčanji kvalificirali na republiški reviji dramskih skupin ter je gotovo veliko priznanje in spodbuda za nadaljnje delo režiserki Zofki Volčanškovi ter igralcem.

Ni majhna stvar nastopiti na takem festivalu v tujini. Tam človek pač ne predstavlja Raven, temveč Slovenijo in Jugoslavijo. Uspeh je uspeh Jugoslavije, morebitni spodrseljaj pa prav tako.

Naši so se dobro pripravili, tudi gledališki list, v katerem je beseda o našem kraju in razčlenitev igre v nemščini, so nesli s seboj. O rezultatu in vtisih s poti pa bomo poročali prihodnji mesec.

n. r.

Človeško in ne-človeško v književnosti

ODNOS DO MODERNEGA

Vsaj v soočenjih s Formo vivo je na Ravnah marsikdo, ki se sicer ne opredeljuje v umetnostnih smereh, določil svoj odnos (pozitiven ali negativen) do moderne, ne-realistične likovne umetnosti. Trdim, da bi na Ravnah vse drugače zaživela literarna dejavnost (literarni večeri, diskusije, klubi), če bi bili pojmi razčiščeni tudi na področju književnosti.

To namreč, da je iz naše občine izšla ideja o dodatnem branju šolarjev za značke, ki je slavilo tudi že lep jubilej, da občasno prihajajo na šole pisatelji in pesniki ter da se vsako leto enkrat spomnimo Prežihov — še davno ne pomeni, da smo na tekočem s sodobno slovensko književnostjo, še manj pa pomeni, da imamo opredeljen odnos do najrazličnejših pojavov v njej, torej neke pozicije in kriterije, s katerih bi bili sposobni te pojave vrednotiti.

POZNAJMO IN CENIMO LE UPORABNO LITERATURO

Ena in druga književnost, ki jo pri nas gojimo (Prežihova in bralna značkarska), je v veliki večini taka, da je vzgojno pomagala in tudi politično vzgojna, torej takšna, ki ji vsak učitelj tudi brez priročnikov hitro lahko določi pozitivne ideje

(boj proti razrednemu in narodnemu sovražniku, človeške vrednote itn.), ki jih potem napiše na tablo. Tako poenostavljeno je pri nas dolgo bilo tolmačenje literature in njene funkcije v družbi, tako še vedno določajo pouk o njej učni načrti — celo do nivoja višjih šol.

To, da smo se pred leti uprli normirani literaturi, pisanju po receptih socialističnega realizma, ki je pisatelje in pesnike popolnoma podrejal potrebam politike, stvari še ni bistveno spremenilo. Večji kontakt z Evropo je prinesel nove literarne prijeme, nove stile, večja pisateljska svoboda je pomenila večjo kritičnost do pojavov v naši družbi, skupaj torej kritično vsebino v modernejši obliki, še vedno pa je tudi taka literatura stala na pozicijah človeškega, na stališču, da so v življenju zmeraj navzoče neke vrednote, ki jih je možno realizirati, da je človek v bistvu dober, skratka — vrednote pisatelja so obče veljavne in priznane vrednote naše družbe, v imenu katerih poteka vsa naša družbenopolitična dejavnost. Kljub modernejši obliki je torej ta literatura še zmeraj zelo dobro uporabna pri šolskem pouku in politični vzgoji (da naj pri tem ustreza tudi veljavnim estetskim kriterijem, se razume samo po sebi, saj na nivo socialističnih slovenskih večernic hvala bogu nikoli nismo zdrsnili).

DESET LET SMO ZA DOGODKI DOMA

Medtem so stvari tekle svojo pot v Ljubljani, v Evropi seveda že davno prej, in dejstvo, ki ga pri nas ne le ne priznavamo, temveč niti ne poznamo, je, da se je precejšnje število pesnikov, pisateljev in dramatikov zavestno ločilo od takega pojmovanja literature ter piše »drugače«, avantgardno, pri čemer je vsak literarni rod bolj avantgarden od prejšnjega, dokler nismo prišli končno tako daleč, da zgoraj opisana literatura ne le neuradno, temveč poluradno ali tudi že javno velja kot zastarela, preživela, z njo vred pa seveda tudi ideje, iz katerih raste, torej ideje humanizma, ideje o dobrem človeku, o veri v družbo, o skladnosti družbe in posameznika, o socialnem aktivizmu itn.

Ne da bi poskušali preveč na dolgo in široko razpredati dokaze zastopnikov ene in druge smeri, ki jim ne manjka podpore imenitnih filozofov, psihologov in sociologov, povejmo, da je tudi običajna življenjska izkušnja polpretekle in sedanje dobe ovrgla in še ovrača marsikateri lepi nauk, ker so pač pogosto besede eno, praksa drugo. V svetovnih dimenzijah so samo politiki in generali v preteklosti in sedanjosti tolikokrat prekršili načela človečnosti, da ne more več biti govor o izjemah, temveč je postalo kar pravilo, da se človeško dostojanstvo tepta vselej, kadar gre za kak državno politični interes. Žal pa se ta praksa ne izvaja samo na nivoju politike velesil, temveč nasploh. Brez podrobnih argumentov o tem, kako je pri nas, sicer ne smemo izvesti kakšnega splošnega sklepa, a posamezni besedni umetniki in razlagalci njihovih del pravijo, da ni bistveno drugače.

Menda gre predvsem za socialno vprašanje, za zdaj že dokaj poznano dejstvo o razlikah med teorijo in prakso, skratka gre za sto in tisoč osebno doživljenih krivic, mimo katerih gre kolesje družbenega razvoja svojo pot, ki so v primerjavi z gospodarskimi in političnimi dogajanja malo pomembne, za stotine in tisoče prizadetih ljudi pa nasprotno mnogokrat življenjsko važne.

In ker je literatura odsev človeških usod, ne pa reportaža o politiki in gospodarstvu, se take stvari nujno zrealijo v njej, poleg tega pa ševeda tudi položaj človeka v svetu, splošno razpoloženje, splošno nelagodje, da smo posamezniki kaj malo pomembne figurice v rokah sil, ki usmerjajo dogodke po svetu.

LOČITEV LITERATURE OD POLITIKE

Svoboda izražanja mišljenj se je pri nas uzakonila s tkim. idejnim pluralizmom, ko ni več ogrožen tisti, ki razlaga stališča, kdaj tudi drugačna od stališč klasičnega marksizma leninizma. Politika se je pri nas po letu 1966 potegnila iz kulturnega življenja in se odtlej tudi s kulturno akcijo o delovanju kulturnih skupnosti ni dejansko vrnila vanjo. Že pred to letnico, še bolj pa po njej je slovenska literatura ubrala svoja pota, ki v svojih skrajnih, eksperimentalnih delih nimajo nič več skupnega z uradno veljavnim pojmovanjem o uporabnosti literature, prej ravno obratno — z dosedanjo metodo iskanja vrednot v knjigah ne bi našli v njih kaj

več kot na glavo postavljene, izžvižgane ali izsmejane vrednote.

Za človeka z discipliniranim političnim mišljenjem je taka literatura ne samo nesprejemljiva, temveč celo obsojanja, če ne kar obsodbe vredna. Zato velja pred nadaljnjim razmišljanjem posebej opozoriti na to, da taka literatura **noče** biti politično provokativna, noče biti niti protisocialistična, temveč se poudarjeno postavlja **zunaj politike** po enakih principih, po katerih sta zunaj politike npr. že likovna umetnost, glasba in arhitektura. Z določeno rezervo lahko dodamo še — kakor je cerkva ločena od politike, čeprav se tudi ukvarja s človekom in človeškim.

NE-ČLOVEŠKO V LITERATURI

Ne-človeško v literaturi daleč ni isto kot nečloveško v pomenu nečloveškega ravnanja z ljudmi s prizvokom zločinstva kakšnih esesovcev, oasovcev ali zelenih baretk. Ne-človeško v literaturi lahko razumemo še najboljše, če se spomnimo moderne likovne umetnosti, ki ne samo da ne upodablja več človeka, temveč tudi ne pokrajine, v kateri človek živi.

Tako obstaja zvrst literature pri nas, ki je ne — človeška, ker je človeku odrekla njegov centralni položaj na svetu, v naravi in družbi. Izenačila ga je s predmeti, sredi katerih živi, s trgovskimi artikli, za katere se peha, z mrtvimi rečmi v naravi, ki so obstajale pred njim in bodo po njem.

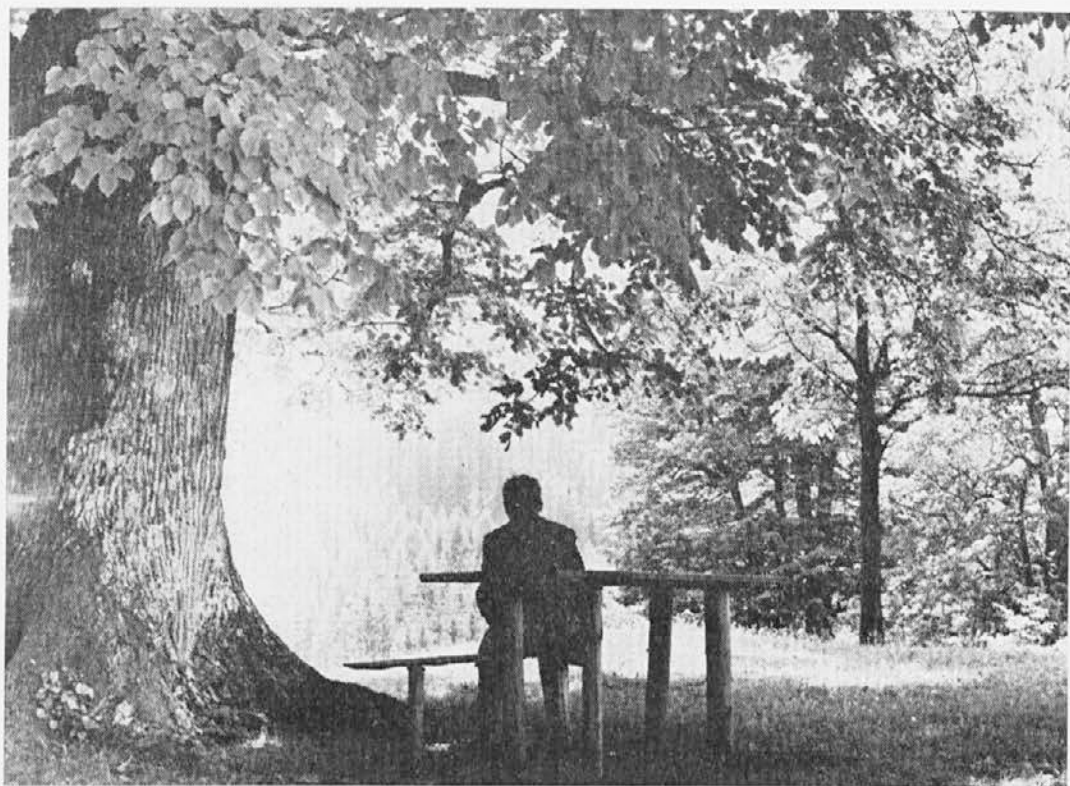
Obstaja druga zvrst literature, v kateri je človek poljubno navzoč ali ne, v kateri pa spet nima glavne vloge, ker je glavni namen te literature s posebnimi kompozicijami besed doseči estetske učinke, kakor to delajo nekateri moderni slikarji z breztelesnimi barvnimi kompozicijami.

Seveda ni mogoče naštetih vseh zvrsti take ne-človeške literature, enako pa je treba povedati, da pojav seveda ni nov, ampak datira celo že v konec prejšnjega stoletja, medtem ko je različno pojmovanje funkcije literature oziroma objektivne resnice v literaturi še nekaj sto let starejše. Tako so npr. v 17. stol. nekateri pisatelji trdili, da take resnice sploh ni, naturalisti so verjeli, da je resnica literature enaka resnici znanosti, z našim stoletjem pa se seveda število gledališč pomnoži ter je enim stil nad resnico, drugim pa filozofija najboljše material za literaturo.

UMETNOSTI BREZ LJUDI NI

Za tistega, kdor zna v sedanji literarni situaciji, ko drug ob drugem obstajajo vsi mogoči stili in nazorji ter polemike med njihovimi pristaši niso nič posebnega (s tem pa je zmeda še večja), ohraniti mirno kri ter predvsem ne posega po administrativnih prepovedovalnih ukrepih, ki redno dosejajo le propagandne učinke za stvar, ki jo hočejo izkoreniniti, se perspektiva vendarle ne kaže povsem brezupna. Ni potreben posebno velik časovni ali prostorski odmik od literarnega živ — žava, da postanejo pojmi jasnejši.

Predvsem se pokaže, da niti niso toliko v zmoti tisti mladi literati, ki se v polni meri poslužujejo dane svobode ustvarjanja in eksperimentiranja ter se grede tudi reizem (literatura obravnava le svet reči),

Pod kogovsko lipo

tudi ljudem (literatura je le igra besed in pojmov), kot učeni literarni kritiki, teoretiki in filozofi, ki v vsakem literarnem pojavu vidijo ne le novo kvaliteto, temveč **boljšo** kvaliteto od vseh prejšnjih. Pri tem pa niti ne poskušajo na novo ovrednotiti vse literature od Trubarja do Kajuha, ampak obravnavajo nove literarne pojave bodisi avtomatično kot boljše od vsega prejšnjega, bodisi jim pripišejo pomen naravnih dedičev vsega prejšnjega. Eno in drugo je malo tehtno, a je šele prva napaka.

Druga napaka je, da **absolutizirajo** vrednost in pomen literarnih del, ki si sama takega pomena ne pripisujejo, pa je potem grozljivo smešno prebirati resne članke, kako naj tudi v realnem življenju ne bi bilo več nikakršnih vrednot, kakor jih ni v tej literaturi.

Tretji pomislek temelji v tem, da sedanji stili nikakor niso zadnji v razvoju književnosti, zgodovina književnosti pa redno kaže, da kolikor en stil, ena stopnja pritira stvari do skrajnosti, nastopi novi stil kot reakcija in ubere popolnoma obratno pot. Vsaj velika možnost, če že ne verjetnost obstaja, da se bodo nekoč v literaturi spet pojavile vrednote, spet jasnost ter urejenost misli in stila, morda tudi želja po tem, da bi literatura postala bralna, saj naposled trajno verjetno nima smisla pisati leposlovnih knjig mimo ljudi, se požvižgati na bralce ali pa upati, da bi po-prečni ljudje zrasli do take literature.

AVTONOMNOST LITERATURE S PREMISLEKOM — ZA KOGA

Priznajmo, kar je res (na laži še nikdar ni zraslo kaj trajno dobrega), da so namreč programatični humanizmi doživeli ter še doživljajo hude klofute in demantije enostavno zato, ker so premalo realni, ker v ljudeh ni niti samo slabo niti samo dobro, ampak oboje hkrati, pa prevaga enkrat eno, enkrat drugo. A če opustimo s klasično besedo »humanizem« tudi njen

klasični pomen, se izkaže, da kompleks idej o človeškem, človeškemu naklonjenem, v človeštvo verujočem še zmeraj obstaja, le da ga je težko stlačiti pod oznako, ki je praksa ne bi hitro zamazala.

Obstaja pa preprosto zato, ker ljudje po vsem svetu kljub različnim vojaškim, političnim in socialnim pritiskom še vedno živijo ali vsaj vegetirajo, da vsem tem pritiskom navkljub izpolnjujejo svoje življenjske funkcije, se razmnožujejo, imajo radi svoje otroke, pojejo, plešejo, molijo za boljše čase ali pa se bojujejo v različnih revolucijah, si izmišljajo politične programe, zakone in ustave ter so pri tem za naše pojme sicer nekoliko naivni, a vendarle vse to nenehno počnejo enako dokumentirano, kot to počnemo manj naivni in bolj izkušeni Slovenci zdaj tudi že petindvajset let, pa vseeno tudi najbolj zadržti skeptiki različnim zakonom in ustavam pripisujejo vsaj praktično vrednost življenjskih prometnih predpisov, če že ne vsega, kar vsebuje njihova črka in duh.

Imenujmo to, da ljudje kljub doživetim katastrofam in kljub nenehni grožnji, da bodo prišle nove, še zmeraj hodijo na delo, pojejo in delajo otroke — zaplankanost, neosveščenost, nagonski vitalizem, vitalizem po inerciji, to dejstvo vseeno ostaja realnost, mimo katere pač nobena diskusija o človeškem, še manj o človeškem v literaturi trajno ne more iti, če noče biti samo besedna igra o literaturi in nič drugega.

Danes je res lahko že z argumenti polpretekle zgodovine dokazati pomanjkljivost ali celo preživelost katere koli variante humanizma, ni pa mogoče uspešno z nobenim antihumanizmom zanikati trmaste humusne eksistence in želje ter teženj po eksistenci človeštva, še manj pa se je možno trajno izogibati soočenju s to eksistenco. Če je torej dokazano, da pot humanizma ni bila prava ter je treba iskati novih poti, to pomeni, da se je treba vrniti na izhodiščno pozicijo ter začeti iskati od

tu, težko pa bo najbrž zanikati izhodišče samo, medtem ko bi bilo verjetno absurdno postavljati izhodišča komorkoli zunaj naše lastne humusne eksistence.

Ni dvoma, da danes naloge literatov in literature ne morejo več biti enake kot v Vodnikovih, Levstikovih, Cankarjevih, Prežihovih časih, čeprav bi takim pisateljem tudi danes gradiva ne manjkalo. Jasno je, da bolj ko je družba razvita in več ko ima socialnih ustanov, manj je treba literaturi igrati vlogo žugajočega prsta, ki kaže na napake. Naj torej ima literatura svojo priborjeno umetniško svobodo, naj bo diferencirana še naprej. Zares je možnosti in materiala dovolj, da si zgradi manevrski prostor lastnega sveta z lastnimi zakoni v njem.

Zares tudi ne more biti končno pretežko dojeti dejstva, da med nobeno še tako realistično umetnino in realnim življenjem ni mogoče potegniti preprostega enačaja, potem pa jo presajati v dnevno rabo,

temveč je treba poiskati tiste stične točke med umetnino in realnostjo, ki omogočajo razumevanje ali vsaj dojetje umetnine, torej tudi njeno doživljanje, torej tudi učinke, ki so lahko bodisi le estetski, bodisi neestetski, a so vseeno učinki.

Pri tako pojmovani strpnosti, pri tako neomejeni svobodi pisanja pa vendarle življenje nenehno obstaja, nenehno teče po svojih zakonih, je stalno navzoča realnost, sredi katere so tudi pisatelji in pesniki. V tej realnosti je tudi njihovo občinstvo, bralstvo — ali pa ga ni, če se popolnoma odvrnejo od njega.

To je končno tisti korektiv, pri katerem se vse začne ali neha: literatura brez bralcev je nesmiselna, nikomur potrebna. Mimo te meje naposled ni mogoče.

A to je navsezadnje dovolj trdno izhodišče za vsak pogovor o človeškem, ne-človeškem ali mimo-človeškem v literaturi.

Marjan Kolar

ŠPORTNE VESTI

LETNE ŠPORTNE IGRE SLOVENSkih ŽELEZARJEV V ŠTORAH

Že drugič so se pomerili v tem letu slovenski železarji v Štorah. Tokrat so tekmovali v letnih športnih panogah: atletiki, nogometu, košarki, odbojki, kegljanju in streljanju.

Ob lepem sončnem vremenu je prireditelj dosegla svoj namen: tekmovalje je potekalo brez zastojev, doseženi so bili solidni rezultati in vsi udeleženci so se pohvalno izrazili o domačinu. Športni delavci iz Štor so se potrudili, da je troboj uspel, in to od otvoritve pa do zaključne svečanosti, kjer so najboljši posamezniki in ekipe prejeli priznanja. Trideset »srečnežev« pa je bilo izžrebanih za praktične nagrade.

Po otvoritvi, ki je bila ob 8. uri, so prvi začeli s tekmovaljem nogometaši — veterani. Naši nogometaši so se posebno izkazali. Oba nasprotnika so premočno premagali in osvojili prvo mesto. O njih smo slišali samo pohvalo: naj si bo o igri ali disciplini. Tudi pikra pripomba je padla: »Registrirajte vse veterane za nogometni klub, pa boste imeli kvalitetno športno ekipo!«

Odbojkarji so opravičili svoj ugled in v lepi dinamični igri premagali večne rivale z Jesenic 2 : 1. Štorjani so v tej panogi nastopili bolj simbolično in niso predstavljali enakovrednega tekmeca.

Prvič so bile na programu tekme v košarki. Po pričakovanju smo bili tretji. Opazovalci te igre so se spraševali: kdaj in kje so se ravenski železarji naučili igrati košarko? Vsi vemo, da ta dinamična kolektivna igra še nima domovinske pravice pri nas na Koroškem. Prikazana igra pa ni bila zgolj naključje. Izbor tekmovalcev smo dobili iz medobratnih tekem. Nesebično pomoč pri treningih pa je nudil profesor Esad Hadžiagić iz šolskega centra.

Nastop naših atletov je vedno negotov. Razveselili so nas tam, kjer nismo pričakovali, drugod pa dosegli podpoprečne rezultate. Naši slabi točki — skoku v daljino — se je pridružil še tek na 1000 m. Tu nismo uspeli najti nadomestila za Mirka

Baučeta, ki je prenehal tekmovali. Pohvaliti pa moramo Ivčija Kristana, ki je že aboniran za prvo mesto med metalci krogle.

Kegljavke so osvojile drugo mesto, ki pomeni še vedno uspeh. Proti kegljavkam iz Štor niso mogle več doseči. Mimogrede povedano: Štorjanke so ekipe državne prvakinje; imajo pa celo Ludvikovo, ki je državna prvakinja med posameznicami.

Strelci in strelke so dosegli po rezultatu manj, kot bi lahko po sposobnostih. Posebno smolo so imele ženske. Drugo mesto so izgubile samo zavoljo enega samega kroga.

V letu 1972 bodo športne igre slovenskih železarjev na Jesenicah. Februarja bodo nastopili smučarji in predstavniki dvoranskih športov, septembra pa atleti, igralci z žogo in strelci.

Porajala se je misel, da bi bilo prav, če bi naše tradicionalne igre razširili na podpisnike samoupravnega sporazuma črne in barvaste metalurgije Slovenije. Že leta in leta tekmujejo športniki Štor, Jesenic in Raven med seboj. Dobro se poznajo, postali so prijatelji in veselijo se ponovnega srečanja. Prav pa bi bilo, da bi spoznali tudi športnike drugih sorodnih slovenskih podjetij.

Š. F.

PODPREDSIEDNIK PARTIZANA JUGOSLAVIJE NA RAVNAH

V sredini septembra se je v spremstvu Mileta Ogrina, sekretarja Partizana Slovenije, mudil na naših Ravnah podpredsednik Partizana Jugoslavije Miodrag Petrovič. Zanimanje obeh priznanih telesnovzgojnih delavcev je bilo v prvi vrsti usmerjeno v organizacijo, pogoje in izvajanje športne rekreativne dejavnosti delovnih ljudi v naši občini in sodelovanje društev Partizan v tej vedno bolj potrebni dejavnosti. Prvi del filma o telesni kulturi na Koroškem (športne igre slovenskih železarjev in delo društev Partizan v celi dolini) in sicer kratki, a izčrpn in odkriti

razgovori z našimi telesnovzgojnimi delavci, so to zanimanje v celoti potešili. Napišemo lahko samo to, da imamo ob danih pogojih kar razvejano dejavnost, ki se ne omejuje na to ali ono športno panogo, ampak poizkuša širiti dejavnost in jo prilagoditi vsem interesnim področjem v telesni kulturi. Prav zato tudi pohvale z najvišjega mesta za tako delo.

Miodrag Petrovič je obiskal nekaj občin v vsej državi z namenom, da iz »prve roke« izve za probleme na terenu in tako oblikuje realna stališča o sedanjem stanju kot izhodišča za bodoče delo organizacij Partizana, ki ob veliki poplavi športne aktivnosti še niso našle svojega pravega delovnega programa.

Podpredsednik Partizana Jugoslavije bo namreč glavni referent na I. jugoslovanskem simpoziju »Telesna kultura kot faktor zdravja, oddiha, delovnih in obrambnih sposobnosti odraslih občanov«, ki bo od 18. do 20. novembra v naši državi. Na tem simpoziju, ki ga pod pokroviteljstvom Dušana Petroviča — Šaneta, predsednika Zveze sindikatov Jugoslavije, organizirajo Partizan, Zveza sindikatov, državni sekretariat za narodno obrambo in Zveza za organizacijo telesne kulture Jugoslavije, bodo priznani telesnokulturni, zdravstveni in drugi dejavniki iz naše države imeli še več koreferatov na osnovno temo, s svojimi izkušnjami pa bodo udeleženci simpozija seznanili tudi vidni strokovnjaki iz Švedske, Švice, Finske, ZSSR, obeh Nemčij, Poljske, ČSSR, Holandije, Madžarske, Romunije, Norveške in Bolgarije. Brez dvoma res strokovna obravnava problemov in koristni napotki za to dejavnost v bodoče.

Prav zaradi pomembnosti simpozija, ki bo v prvi vrsti posvečen aktivni rekreaciji naših delovnih ljudi, je občinska zveza za telesno kulturo smatrala, da je najbolj prav, če se simpozija udeležijo tudi vodilni kadri naših večjih delovnih kolektivov. Z zadovoljstvom lahko zapišemo, da se bodo simpozija udeležili predstavniki GG Črna, Instalaterja in TRO Prevalje, železarne, Gradisa in zdravstvenega doma Ravne. Poleg tega bo na simpoziju aktivno sodeloval tudi direktor ZP slovenske železarne Gregor Klančnik, občinska zveza za telesno kulturo pa bo prisotna tudi z delom svojega filma.

Prepričani smo, da bo simpozij uspešen in želimo si, da bi po simpoziju rekreacijska dejavnost pri nas še bolj zaživela.

KOMUNISTI O TELESNI KULTURI

Sekretar komiteja občinske konference ZK Milan Zafošnik je v začetku septembra sklical komuniste, ki delajo v telesnovzgojnih in športnih organizacijah, na razgovor o aktualnih kadrovskih in predvsem materialnih problemih v telesni kulturi.

Razgovor s komunisti — telesnovzgojnimi delavci naj bi podrobno osvetlil probleme o dejavnosti te široke in koristne družbene organizacije v naši občini in nakazal najnujnejše predloge za boljše delo, o katerih bi naj svoje dokončno stališče oblikovala razširjena seja komiteja občinske konference ZK.

Če z udeležbo na tem razgovoru nikakor ne moremo biti zadovoljni, pa lahko izrazimo naše zadovoljstvo nad koristnimi skup-

Z leve: Šater, Miodrag Petrović — podpredsednik Partizana Jugoslavije, Mile Ogrin — sekretar Partizana Slovenije in Osojnik

nimi stališči, ki so bila sprejeta na tem sestanku in ki naj služijo kot predlog za razpravo. Ta stališča lahko strnemo v nekaj točk.

1. Zaradi velikega pomena, ki ga ima telesna vzgoja za zdravo rast naših otrok, za večjo delovno storilnost zaposlenih in obrambno sposobnost vseh občanov, je potrebno zagotoviti tej dejavnosti izdatnejša finančna sredstva.

Ker družbeni dogovor, s katerim zbiramo denar tudi za to dejavnost, delovne organizacije različno spoštujejo, bo treba dokončno rešiti ta problem in resno postaviti tudi vprašanje odgovornosti do izvajanja družbenega dogovora.

2. Zbiranje denarja prek skladov za telesno kulturo in kulturo pri krajevnih skupnostih mora biti bolj dosledno, z najmanj kvartalnim pregledi in takojšnjimi akcijami pri zaostankarjih. Pri delitvi se morajo upoštevati stališča obč. skupščine in občinske konference SZDL v zvezi z vlogo ObZTK.

3. Skrbeti je potrebno za smotrno vzdrževanje in gradnjo novih telesnovzgojnih in rekreacijskih objektov v vseh krajih naše doline.

4. Z uvedbo občinskih in medobčinskih lig v različnih športnih panogah naj bi se omejila draga potovanja v oddaljene kraje v naši republiki. To seveda ne velja za vrhunske športe.

5. Trenersko in vadniško delo mora biti primerno nagrajeno. Najbolje bi bilo, če bi se o tem sklenil družbeni dogovor, ki bi veljal za ves kader v naši dolini.

6. Komunisti smo proti kakršnimkoli pojavom ali pobudam polprofesionalnega obnašanja v telesni kulturi in športu v naši dolini, ker za to pri nas niso dani pogoji.

7. Podpirati je potrebno že sprejete koncepte o razvoju telesne kulture v občini, kar naj velja za vse dejavnike v naši dolini.

Pobudo sekretarja Zafošnika moramo pohvaliti v imenu vseh, ki sta jim telesna vzgoja in šport blizu — in teh je veliko.

Želimo, da bi tudi komite energično zahteval ureditev odprtih vprašanj in izvajanje sklepov tudi kontroliral.

SKUPNA SEJA PREDSEDSTVA IN SEKRETARIATA ObZTK RAVNE NA KOROŠKEM

Septembrska seja je bila zelo dobro pripravljena in je zaradi obširnega dnevnega reda trajala ves dan (prosta sobota). Ves material je bil poslan članom že 14 dni pred sestankom, tako da so ga lahko v svojih sredinah dobro pregledali in se pripravili na diskusijo.

Pohvaliti je treba prizadevnost vseh članov iz Črne, Mežice, Prevalj in Raven, ki so s koristnimi predlogi in živahno, a trezno razpravo z nekaterimi manjšimi pripombami sprejeli prve osnutke o razvoju množične telesne kulture v naši občini. To so programi dela za šolska športna društva, TVD Partizan in rekreacijsko dejavnost zaposlenih. Pravilna delitev dela med navedenimi dejavnostmi lahko zajame široke množice od najmlajših do najstarejših in omogoči skladen razvoj, brez tistih razprtij, kdo komu pripada. Obširne programe za vse tri dejavnosti bomo objavili v Koroškem fužinarju, danes pa bi omenili samo bistvo načrta.

Šolska telesna vzgoja naj bo ozko povezana s šolskimi športnimi društvi, ki naj kot nekakšna nadgradnja skrbijo tudi za izvenšolski množični telesni razvoj vseh učencev in dijakov.

Društva Partizan naj se ukvarjajo prvenstveno s predšolsko mladino in naj pomagajo tudi pri rekreacijski dejavnosti zaposlenih.

Odbori za rekreacijsko dejavnost pri sindikalnih podružnicah v delovnih organizacijah, obč. sind. svet in strokovni odbor za rekreacijo pri ObZTK naj skupno z društvi Partizan skrbijo za veliko bolj množično rekreacijsko dejavnost naših delovnih ljudi.

V načrtu so nakazane tudi rešitve za realizacijo teh programov. Vse našete de-

javnosti se bodo lahko nemoteno razvijale, če bodo na razpolago:

1. kadri
2. osnovna finančna sredstva in
3. objekti.

Občinska zveza za telesno kulturo bo po svojih najboljših močeh pomagala tudi pri ustvarjanju pogojev za točki 2. in 3., bo pa v celoti (razen pri rekreatorjih) prevzela organizacijsko in finančno breme za vzgojo kadrov.

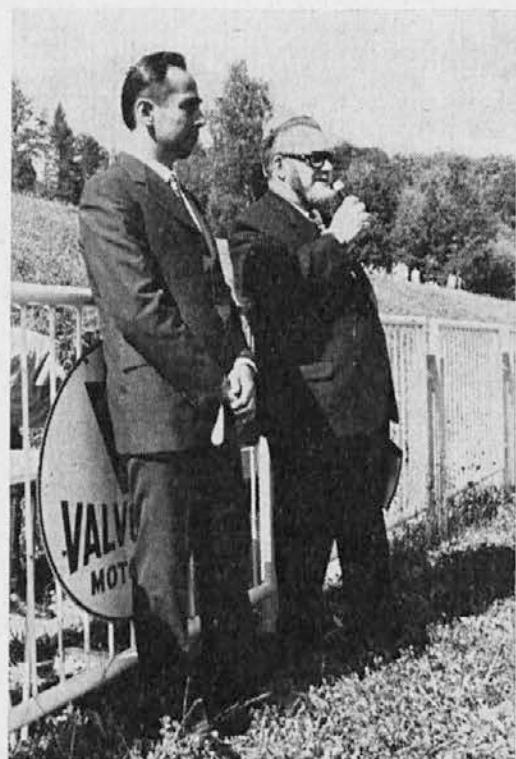
V mesecu oktobru se bosta začela prva dva občinska tečaja za vaditelje odbojke in rokmeta za šolska športna društva. Če sodimo po že prejetih prijavah, bo odziv iz vseh šolskih športnih društev v naši dolini velik, kar dokazuje, da se tudi najmlajši navdušujejo za vaditeljsko delo. K tečajema bodo prepuščeni samo dobri učenci in učenke 7. in 8. razredov osnovnih šol oz. dijaki in dijakinje in učenci v gospodarstvu iz I. in II. letnika. Tečaj za posamezno panogo (postopoma bodo prišle na vrsto vse panoge) bo trajal približno 30 ur in bo izključno ob sobotah in nedeljah.

Ko bodo društva Partizan zbrala kandidate za svoje vaditelje, bo občinska zveza prav tako poskrbela za ustrezne tečaje, ki bodo za društvo in udeležence brezplačna.

Prvih 6 izprašanih referentov za rekreacijo, ki so bili na republiškem tečaju v Mozirju, smo v naši dolini že dobili. Ker je to število še vedno premajhno, bo ObZTK skupaj s sindikalnimi podružnicami organizirala občinske tečaje za vaditelje rekreacije delovnih ljudi.

Pridobivanje prepotrebni kadrov je dobro zastavljeno in pričakujemo lahko, da bo tudi izvršeno.

Predsedstvo in sekretariat sta razpravljala tudi o ustanovitvi telesno kulturne skupnosti, o obiskih raznih predstavnikov v poletnih mesecih, o sestanku komunistov, ki delajo v telesni kulturi, in na koncu razdelila tudi sredstva LOTA in SN. Pred delitvijo je bilo sprejeto stališče, da

Otvoritev atletskega tekmovanja mestnih reprezentanc na Ravnah, govor predsednika AZS Zorana Naprudnika

Atletsko tekmovanje mestnih reprezentanc na Ravnah 29. avgusta 1971. Zbor vseh nastopajočih

se podprejo samo konkretne akcije povsod tam, kjer že kraji sami odločno prispevajo k popravilu ali gradnji novih objektov. Po daljši razpravi je bila dosežena naslednja delitev:

	N din
Črna na Koroškem	13.000
a) za ureditev igrišč ŠSD pri osnovni šoli	5.000
b) za gradnjo vlečnice	8.000
Zerjav	3.000
a) za ureditev garderob	3.000
Mežica	9.000
a) za ureditev in obnovo letnih igrišč	6.000
b) namensko za ureditev igrišč ŠSD pri osnovni šoli	3.000
Leše	2.000
a) za ureditev garderob	2.000
Prevalje	10.000
a) za ureditev stadiona	2.000
b) za gradnjo vlečnice	8.000
Ravne na Koroškem	18.000
a) za ureditev igrišč in stadiona	10.000
b) za gradnjo vlečnice	8.000
S k u p n o :	55.000

Pri tem je bilo ponovno poudarjeno, da morajo tudi skladi pri KS dosledno upoštevati dogovor o vplačilu 15 odst. ObZTK za šolska športna društva, Koroški atletski klub in sofinanciranje vrhunskega športa.

ŠTRUČEVA PRVA

Na I. republiškem namiznoteniškem turnirju v Murski Soboti je pri pionirkah zanesljivo zmagala naša Štručeva. Tudi pionirke ekipno so bile prve, saj so vse dvojboje dobile z najvišjim možnim rezultatom in v finalu premagale Olimpijo s 5 : 1.

Vsem naše čestitke!

-ate-

KAPRUN — MALI RAJ OB VZNOŽJU TRITISOČAKOV

Kaprun je manjše, a turistično izredno razvito naselje. Leži 928 m nad morsk gladino in je od Zell am See oddaljen le 12 km.

Kar pomeni za Italijane Cortina ali za Švicarje Sanct Moritz, to pomeni za Avstrijce Kaprun. Najbolj poznan je ta kraj med smučarji. Že nekaj let nazaj prihajajo sem na priprave reprezentance Anglije, Kanade, Norveške, Jugoslavije in seveda tudi Avstrije.

Neverjetno, koliko ljudi — turistov obišče vsako leto ta košček Avstrije. In kako ne bi, saj tudi imajo kaj videti. Povsod naokrog je toliko izletniških točk in toliko zanimivosti, da se res nihče ne dolgočasi v naselju, če ga morda čisto slučajno obišče. Domačini so za vse poskrbeli. Tu so športni objekti, med drugimi igrišče za košarko, nogomet, igrišče za tenis in pokriti plavalni bazen.

Kaprun je mesto hotelov in zasebnih turističnih objektov. Ljudje živijo v glavnem od turizma. Znajo izkoristiti naravne lepote, in predvsem znajo izrabiti denar od gostov, ki pridejo sem. Dovolj imajo trgovin in trgovinic, ki so dobro založene z najrazličnejšim blagom. Športni artikli v trgovinah niso v primerjavi s tistimi, ki jih lahko kupimo kjerkoli drugje v mestih, nič dražji. Nasprotno pa je za spominke treba odšteti kar precej denarja.

Pri nas si težko predstavljamo, da se sredi najhujše poletne vročine, ko si večina ljudi želi na morje, lahko tudi prav imenitno smučamo, in to ne na kakem krajšem plazu, kot je na primer pri nas na Vršču 300 m dolgi plaz pod Prisojnikom. Nad Kaprunom smo si na višini 3000 m avgusta privoščili smuko na 2 km dolgem ledeniku. In kako smo uspeli priti na to višino?

Po lepi asfaltirani cesti smo se z avtomobilom vozili le deset minut do spodnje postaje prve gondolske žičnice. Tu smo pri blagajni kupili dnevne karte, ki smo jih lahko uporabljali na vseh žičnicah. Vozovnica je stala nič manj in nič več kot 195 šilingov ali v našem denarju nekaj več kot 100 novih dinarjev. Vsak s svojo karto smo se nato postavili v vrsto za množico čakajočih, za nami pa so še vedno prihajali smučarji in čakali... Čez dvajset minut smo bili v nabito polni gondoli, ki nas je popeljala do prve postaje, imenovane Salzburger Hütte, na višini 1900 m. Prestopili smo v drugo gondolo. Ni nam bilo treba čakati toliko časa kot v dolini. Kmalu smo bili na drugi postaji Krefelder Hütte (2452 m). V dolini smo imeli oblačno vreme, na višini 2400 m pa smo se znašli v megli. Kljub temu smo se podali na vrh — spet z gondolo, ki nas je popeljala na višino 3029 m, kjer je sodobno in kraju primerno zgrajeno poslopje s samopostrežno restavracijo. In tako smo z najvišjo gondolsko žičnico v Evropi prispeli pod vrh Kitzsteinhorna (3204 m). Zanimivo je, da je najvišji steber, po katerem drsi debela vrv z gondolo, visok kar 104 m in stoji na višini 2600 m.

Vreme nam ni bilo naklonjeno. Megla, dež s snegom in močan veter so nam skoraj zbili vso voljo do smučanja. Toda trening je trening in naš trener Jaka (le kaj bi brez njega) je dal povelje za odhod — na smučišče seveda. Spogledovali smo se, a nihče ni ugovarjal. Komaj smo dobro stopili na smuči in se prvič spustili po smučišču, smo bili mokri do kosti in nič niso pomagale bunde, vetrovke, kape... Veter, dež in sneg so bili vedno močnejši. Kljub vsemu smo smučali, a ne dolgo, kajti neurje je bilo prehudo in zaradi varnosti so prenehale delovati vse vlečnice.

Idealna kaprunska smučišča

Tako nam ni uspelo priti niti na vrh, da bi se z gondolo vrnili v dolino. Premočeni in prezebli smo jo peš mahnili na postajo Krefelder Hütte. Od tu pa smo se nato spustili z gondolo v dolino. Deževalo je. Imeli smo srečo, da sta nas šoferja čakala v avtomobilih in tako smo že čez četrt ure bili v svojih sobah pri privatniku, kjer smo stanovali. Sušili smo obleke in upali, da bo naslednji dan lepše vreme.

V ponedeljek nas je že jutraj pozdravilo sonce. Preden smo se odpravili na smučanje, smo z nezaupanjem zrli na Kitzsteinhorn in na smučišča pod njim. Toda kot bi se nam narava želela oddolžiti za prejšnji dan, smo imeli ves čas čudovito sončno vreme. Ni čudno, da je bilo na smučišču kljub delavniku veliko ljudi.

Smučali smo brez počitka dobre tri ure. Smučali? Ne smučali, ampak garali. Jaka nam je postavil veleslalome, mi pa smo vozili skozi... Po končanem treningu smo se opoldne spustili v dolino. Po kosilu smo pospravili stvari in se odpeljali domov — vsi bolj ali manj utrujeni, a zadovoljni, da

smo po dolgem času spet lahko trenirali na daljšem smučišču.

Večkrat smo že bili v Kaprunu, a to pot prvič sredi poletja — sredi glavne turistične sezone, ko znaša prenočnina z zajtrkom najmanj 60 do 80 šilingov pri privatnikih in od 140 šilingov naprej v hotelih. Lepo je v Kaprunu. Domačini pravijo, da je gostov dovolj skozi vse leto. Sem prihajajo ljudje iz različnih držav, največ pa je Nemcev. Pozimi je v neposredni bližini naselja smučarjem (začetnikom in tekmovalcem) na voljo kar deset smučišč s skupno devetimi žičnicami. Ob vsakem letnem času delujeta smučarski šoli za začetnike in tekmovalce. V zimskem času pa še šola za bob (skibobschule).

»Turistov je iz leta v leto več«, pravijo domačini. Sem prihajajo Nemci, Nizozemci, Belgijci, Američani, Jugoslovani — precej Jugoslovanov in seveda tudi Avstrijci. Kaprun se še vedno razvija. V gradnji je nov športno-rekreacijski objekt, gradijo nove hotele, trgovine... Kaprun je raj v malem.

M. M.

Za športno rekreacijo delavcev

O pomenu telesne kulture govori lepo število uradnih državno-pravnih aktov, razprav, analiz, sklepov in resolucij. Na podoben način je uradno deklariran tudi pomen rekreacije delavcev. Najbolj množične prizadete in zainteresirane organizacije — Zveza sindikatov Slovenije, Zveza za telesno kulturo Slovenije in Partizan Slovenije — so zato izdelale teze o oblikah medsebojnega sodelovanja pri razvijanju športne rekreacije v delovnih organizacijah, da bi stvari vendarle krenile na bolje.

Telesnokulturne delavce, športnike in delovne ljudi vznemirjajo nekateri podatki, ki opozarjajo, da je treba zastaviti vse sile, da bi se sedanje stanje čimprej izboljšalo, in sicer:

- že nekaj let upada število telesnokulturnih organizacij, aktivnega članstva in kadrov,
- nekatere socialne kategorije (predšolski otroci, del študentov, kmetje, velik del zaposlenih, gospodinje, upokojenci itd.) so izven organizirane telesnokulturne aktivnosti,
- raven telesne zmogljivosti mladih ljudi zaostaja za sposobnostmi mladih, ki so jih ugotovili pri mladih v drugih deželah, in za dosežki, ki so jih pokazala merjenja telesnih zmogljivosti mladine v nekaterih socialističnih republikah v SFRJ,

- delavci, stari od 20—30 let v poprečju pretečejo 800 m z enakim rezultatom kot otroci, stari 12 let,
- delavci med 35. in 40. letom počasneje pretečejo razdaljo 500 m kot 10-letne deklice,
- 40 odst. delavcev ne more preteči več kot 500 m,
- 12 odst. vojakov zaradi bolezni, ki se pojavijo med služenjem vojaškega roka v JLA, predčasno odpustijo, skoraj polovica fantov ob prihodu v JLA ne zmore najosnovnejših zahtev, ki jih terja sodobno vojskovanje;

- 7/10 vojakov ne more preteči 1500 m; 60 odst. vojakov ne zna plavati; 80 odst. vojakov z območja SRS ne zna smučati; za JLA je nesposobnih 16,7 odst. rojenih leta 1943 in 25 odst. rojenih leta 1944,
- vsako leto se v Jugoslaviji utopi skoraj 1000 ljudi,
- naraščajo obolenja srca, ožilja, dihalnega sistema ter psihična in psihonevrotična obolenja,
- okrog 50 odst. učencev v SRS ima različne telesne okvare,
- razpoložljivi objekti za potrebe telesne kulture, ki nam jih sicer primanjkuje, so v poprečju izkoriščeni 25—30 odst.

Nastane vprašanje — kaj storiti, da bi to stanje v doglednem času spremenili. Naš cilj mora biti, da z ustreznimi dejavnostmi za-

vestnih sil dosežemo izgrajevanje vsestransko sposobne, razvite, ustvarjalne in zdrave osebnosti, z visokimi delovnimi in obrambnimi sposobnostmi, ki bo deležna aktivnega odmora in razvedrila in ki ji bomo z udejstvovanjem v telesni kulturi podaljšali aktivno življenje.

Namen medsebojnega sodelovanja bi bil predvsem tale:

1. Oblikovanje enotne politike o razvijanju športne rekreacije v delovnih organizacijah.

2. Usklajevanje programa dela Zveze za telesno kulturo Slovenije, Partizana Slovenije in Zveze sindikatov Slovenije na področju telesne kulture.

3. Oblikovanje ustreznih organov na občinskem nivoju in v delovnih organizacijah za razvijanje rekreacije.

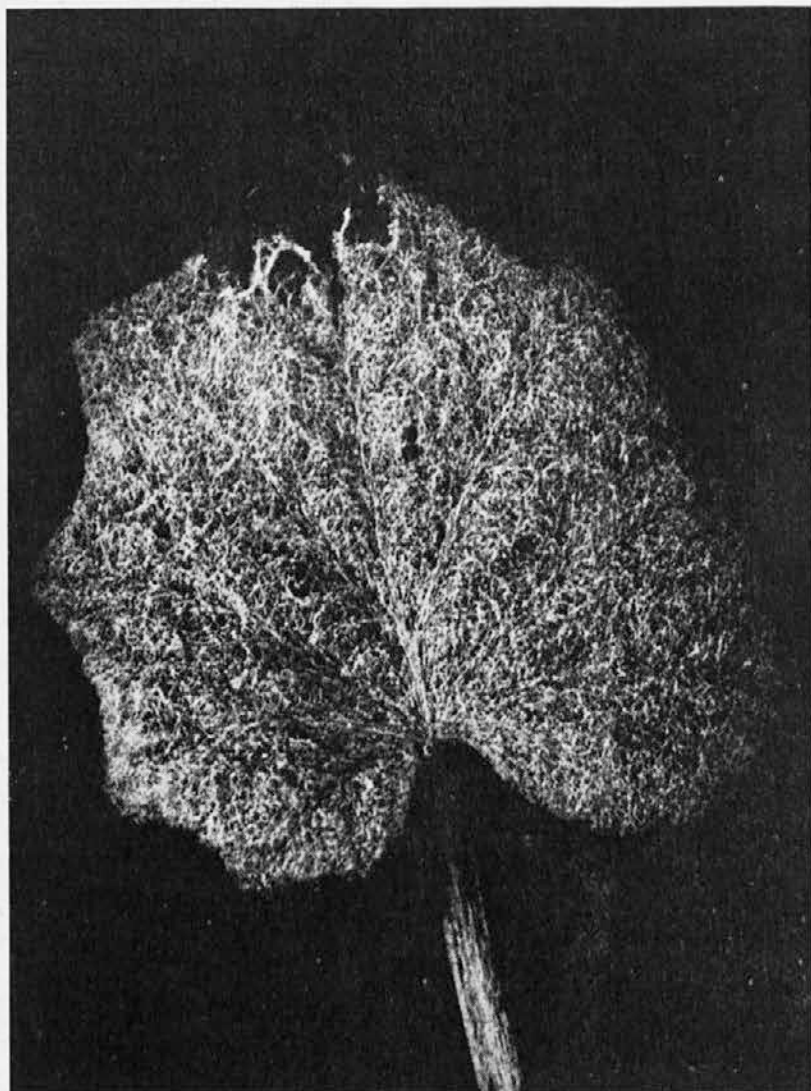
4. Skupna uporaba materialnih, tehničnih, kadrovskih in drugih pogojev.

5. Usklajevanje in ekonomično izkoriščanje finančnih sredstev na tem področju.

6. Skupna organizacija večjih telesnokulturnih manifestacij na področju športne rekreacije, ki imajo republiški pomen.

Samoupravnim organom in sindikalnim organizacijam v delovnih kolektivih lahko na tem področju nudi konkretno strokovno pomoč ali medsebojno dogovorjene usluge strokovna organizacija Partizana Slovenije, ki ima največ izkušenj prav s tega področja in razpolaga z ustreznimi strokovnimi kadri, objekti in drugimi pogoji.

Sodelovanje se lahko razvija zlasti na naslednjih osnovnih komponentah, na katerih je grajena organizacija in vsebina dela Partizana — organizacije za telesno vzgojo in športno rekreacijo. Društva TVD Partizan so organizirana in programsko zasnovana tako, da so prostorno najbolj približana občanom, saj delujejo v okviru stanovanjskih naselij, kjer zaposleni ljudje preživljajo svoj prosti čas. Društva Partizan imajo dolgoletno prakso in izkušnjo v organizaciji in delu na telesnovzgojnem in športno rekreativnem področju. Telesnovzgojno delo vodijo kadri, ki zagotavljajo načrtno in strokovno delo. Zelo pomemben dejavnik pa je tudi v tem, da društva Partizan zadovoljujejo kompletno potrebo delavca in njegove družine pri uporabi prostega časa. Življenje v društvu in program zagotavljata, da se lahko udeležuje v njem vsak član družine ne glede na starost in spol in da vsakdo lahko zadovolji svoje športne interese tako glede na panogo športa kot glede na obliko udejstvovanja.

Struktura

Foto: V. Kveder

S tem so navedene le nekatere prednosti, ki jih uživajo delovni ljudje, če njihove organizacije uspešno sodelujejo z društvi Partizan in vključujejo vanje svoje člane. S sodelovanjem pa nastopajo tudi prednosti za razvoj društev Partizan. Ta bodo namreč postala bolj množična in bodo zaradi različnih interesov svojih članov prisiljena uvajati še bolj pestro vsebino in oblike v svoje delo. Pričakujemo tudi, da bodo delovni kolektivi pripravljali tudi izdatnejše materialno podpreti vsa tista društva, ki vključujejo večje število njihovih delavcev. S tako finančno-materialno podporo se bodo tudi hitreje reševali splošni družbeni problemi telesne kulture v občinah in krajevnih skupnostih, kot so športni parki, otroška igrišča, rekreacijski centri, izletišča, itd.

Sodelovanje med društvi Partizan in delovnimi organizacijami se lahko razvija na planih dnevne, tedenske in letne rekreacije delavcev.

DNEVNA REKREACIJA

1. Le malo je delovnih kolektivov, v katerih se pod strokovnim vodstvom visoko kvalificiranih organizatorjev rekreacije vodi dnevna rekreacija v kolektivu samem. Zato bi morale sindikalne organizacije poskrbeti za učinkovito agitacijo, ki bi navajala delavce na aktivni počitek in razvedrilo. Čim večje število delavcev bi morali usmerjati na vključitev v društva Partizan, kjer bi bili vsaj nekajkrat tedensko deležni sistematične telesne vadbe in aktivnega športnega razvedrila.

2. Posebno skrb za vključitev k redni vadbi v društvih Partizan bi bilo treba posvetiti delavcem, ki so stari nad 30 let. Ti običajno niso aktivni člani raznih društev in se zato le redkokdaj sistematično športno udeležujejo. Oblike športno rekreativne dejavnosti v društvih Partizan, ki so namenjene predvsem tem osebam, so naslednje:

a) redne vadbene ure splošne telesne vzgoje,

b) oddelki športne rekreacije, sestavljeni glede na starost in spol po prosti izbiri dejavnosti. Pri tem je aktivnost omejena na posamezno panogo, kot npr.: namizni tenis, tenis, kegljanje, plavanje, smučanje, odbojko, badminton, šah, ples itd. Tam, kjer so na razpolago objekti oz. prostori, se lahko člani posamično ali skupinsko posvetijo izbrani aktivnosti,

c) specializirana vadba po posameznih panogah, do katerih imajo posamezniki veselje (razne športne igre, streljanje, telovadba, in

tako dalje). V tej zvrsti je poudarek na tekmovalnosti in je zato posebno privlačna tudi za mlajše osebe,

d) tekmovalna za športno rekreativno značko, ki jih organizirajo občinski sindikalni sveti (zlasti občinski sindikalni svet v Celju).

TEDESKA REKREACIJA

1. Kot obliko tedenske rekreacije bodo društva Partizan na željo članov organizirala različne enodnevne ali dvodnevne izlete. Takih izletov se lahko udeleži cela družina, ker se jih da prilagoditi tako, da ustrezajo tudi družinam z majhnimi otroki. Izlete je mogoče organizirati z javnimi prevoznimi sredstvi, osebnimi vozili in peš. Zelo primerni pa so kombinirani izleti z različnimi vrstami prevozov, pešačenjem in dodatnimi oblikami, kot so orientacijski pohodi, tekmovalna, igranja športnih iger, srečanja z drugimi društvi ipd.

2. Športni program za konec tedna lahko poteka tudi v telovadnicah in na igriščih v svobodnem udeleževanju ali pa v prijateljskih telovadnih srečanjih med posameznimi ekipami, ki se za tako srečanje dogovorijo.

LETNA REKREACIJA

1. Društva Partizana lahko v celoti prevzamejo organizacijo počitniških letovanj bodisi v domovih oddiha ali v taborih pod šotori. V takih primerih bo najbolj značilno to, da bodo počitniški dnevi potekali po dnevno predvidenem športnem programu. Posamezni voditelji pa lahko prevzamejo odgovornost za izvajanje športnih dejavnosti v posameznih izmenah letujočih v počitniških domovih delovnih kolektivov.

2. V času letovanj so društva pripravljena organizirati plavalne šole za starejše neplavalce in otroke, ki letujejo s starši.

3. V času zimskih dopustov lahko društva organizirajo posebne smučarske tečaje za posamezne delovne kolektive ali za skupine delavcev, ki so na dopustu v gorskih počitniških domovih delovnih kolektivov.

Društva Partizan in delovne organizacije so že do sedaj na nekaterih krajevnih področjih sodelovala pri organizaciji delavskih športnih iger. Pomoč društev je bila predvsem v kadru organizatorjev in prostorih. Iz dosedanjega opazovanja delavskih športnih iger se je moglo zaključiti, da imajo te velik pozitiven pomen zlasti za poslovno in športno propagando, medtem ko je slaba stran teh iger v tem, da tekmuje del ljudi, ki so fizično nepripravljene na tekmovalne pogoje in da

so te igre premalo množične oz. da se jih v večini udeležujejo vedno isti ljudje, ki se, kakorkoli tudi sicer športno udeležujejo. Z realizacijo podanih predlogov pa bi tudi delavske športne igre pridobile na množičnosti in kondicijski pripravljenosti udeležencev.

Posebno pozornost naj bi vsi zainteresirani (delovne organizacije, Zveza za telesno kulturo, sindikalni sveti) posvetili oblikam in vsebini športne rekreacije učencev v gospodarstvu (npr. strokovne šole). Njihova telesna vzgoja naj bo organizirana tako, da jih bo privajala k rednemu in sistematičnemu udeleževanju v tistih panogah športne rekreacije, ki so najpomembnejše za krepitev njihovih psihofizičnih sposobnosti glede na njihov poklic in delovne sposobnosti.

Razvijanje športne rekreacije ima poseben pomen tudi za razvijanje in krepitev obrambnih sposobnosti vseh delovnih ljudi, kar je še posebej pomembno za delovne organizacije, ki so po zakonitih predpisih dolžne temu področju posvečati posebno pozornost. Telesno-kulturne organizacije jim lahko tudi pri ureditvi naloge te naloge nudijo strokovno pomoč.

Posebej je treba spregovoriti še o strokovnih službah za rekreacijo in družbenih organih, ki bi tako sodelovanje kontinuirano razvijali. Smatramo, da bi vlogo koordinatorja in svetovaleca lahko odigral le poseben strokovnjak za rekreacijo, ki bi bil nameščen v republiškem sindikalnem svetu. Vsi občinski sindikalni sveti naj bi ustanovili posebne organe (odbore ali komisije) za rekreacijo, katerih naloga bi bila spremljati, analizirati probleme in usmerjati delo s področja rekreacije.

Predlagamo tudi, da se v vseh večjih delovnih organizacijah (nad 500 zaposlenih) ali za več manjših skupaj organizirajo posebne službe za rekreacijo v okviru kadrovske socialnih služb. V njih bi morali delati visoko kvalificirani strokovni kadri — višji organizatorji rekreacije. Brez takih strokovnih služb in organizatorjev rekreacije si je težko zamisljati trdno organizacijsko povezanost, oblikovanje skupin za rekreacijo in njihovo vključevanje v sistematično rekreacijsko udeleževanje.

Solski center za telesno vzgojo v Ljubljani organizira vsako leto posebne tečaje in dopisno šolanje amaterskih kadrov za nazive: organizator rekreacije, organizator rekreacije I. razreda, višje organizatorje rekreacije pa vzgaja visoka šola za telesno kulturo. Zato pozivamo vsa sindikalna vodstva in delovne organizacije, naj pošiljajo na te seminarje in redno šolanje svoje kadre.

DELOVNE NEZGODE

V SEPTEMBRU 1971

Ivan Lužnik, komunalni oddelek — pri odpiranju jaška mu je spodrsnilo in si je pri padcu poškodoval rebra.

Ivan Detečnik, čistilnica — pri brušenju ulitka z ročnim brusilnim strojem mu je priletel tujek v oko.

Karel Zavolovšek, kovačnica — pri signiranju materiala ga je kovanec udaril po desni nogi.

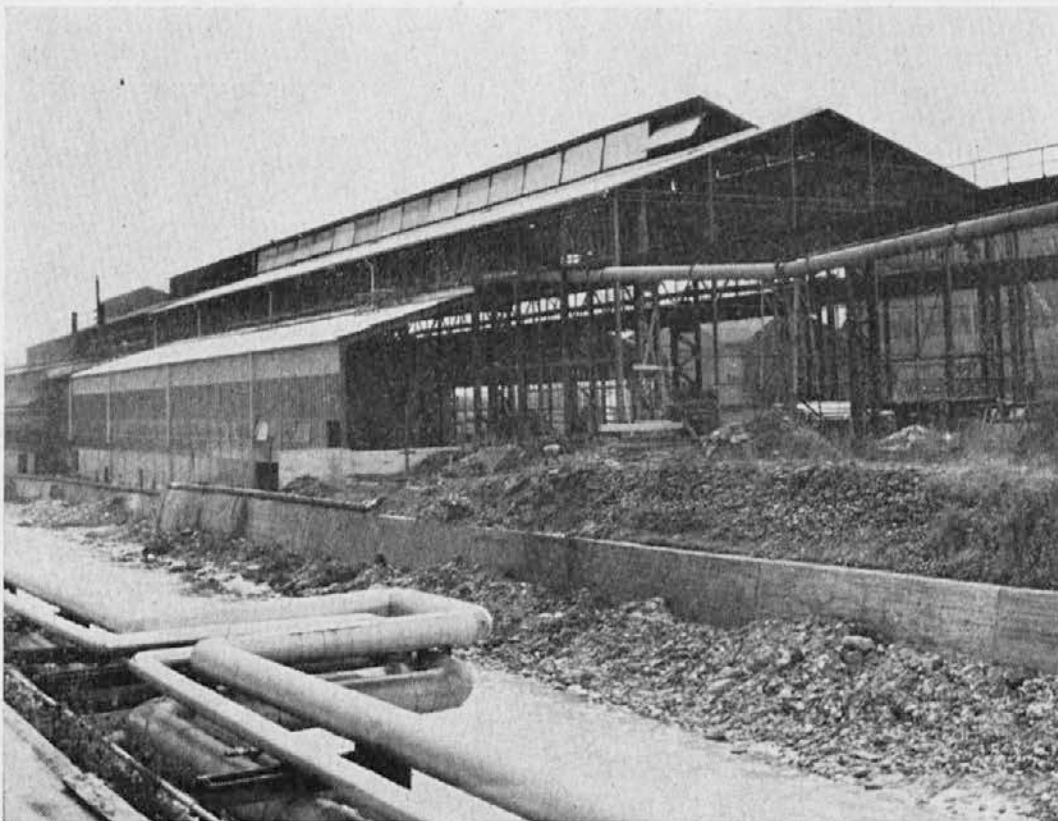
Franc Gostenčnik, valjarna — pri rezanju kovanca na žagi za hladno rezanje je ta zdrsnil z delovne mize in se mu skotalil na nart desne noge.

Stanko Goričan, topilnica II — pri brušenju zvara mu je priletel tujek s strani očal v oko.

Ivan Krejan, kovačnica — pri brušenju osi si je obrusil na vrteči se brusilni plošči mezinec desne roke.

Alojz Rožen, gradbeni remont — pri žaganju deske mu je žaga poškodovala kazalec leve roke.

Pavel Grobelnik, livarna — pri preizkušanju vleka ventilacije si je ob vrteči se brusilni plošči obrusil prste leve roke.

Kovačnica pa vztrajno raste

Matko Šmigoc, TKR — pri prehodu iz livarne v topilnico se je prevrnil livarski okvir. Ko ga je hotel prestreči, si je poškodoval palec leve roke.

Ivan Vivod, elektro remont — pri izoliranju grelnih plošč se mu je posoda z razredčeno fosforno kislino prevrnila in mu je masa brizgnila v levo oko.

Stanko Tandler, valjarna — pri uravnavanju gredice na saržirni napravi je ena od gredic zdrsnila s traku in mu padla na nart desne noge.

Franc Cehner, čistilnica — pri brušenju ulitkov mu je eden zdrsnil z delovne mize, pri čemer si je poškodoval mezinec desne roke.

Anton Knez, mehanska obdelovalnica — pri kontroliranju obdelovanca na vertikalnem rezkalnem stroju ga je vrteči se palčni rezkar zgrabil za rokavico in mu poškodoval hrbtno stran desne roke.

Milan Simenc, mehanska obdelovalnica — pri odtegotanju vijaka na držaju noža je z nogo vklopil ročico za pogon vretena, pri čemer si je poškodoval sredinec na levi roki.

Ivan Čižič, kemij. laborat. — pri prenašanju aluminijastega bloka mu je ta zdrsnil iz rok in mu padel na nart desne noge.

Jože Kajze, čistilnica — pri brušenju jeklenih ulitkov mu je priletel tujek v oko.

Marjan Brežnik, čistilnica — pri uravnavanju ulitka v peskalni komori si je poškodoval palec desne roke.

Karel Lipovnik, kovačnica — pri nabijanju obroča na klešče si je poškodoval kazalec leve roke.

Anton Pogač, topilnica II — pri rezanju odpadnega železa z avtogenim gorilnikom se je opeknel po nogi.

Anton Šaberl, kovačnica — pri brušenju sornikov si je ob vrteči se brusilni plošči obrusil palec leve roke.

VINKO FERK

Skrozi telefonsko slušalko je sredi nedeljske noči zagrmelo: Vinko je umrl. Mar je to mogoče, kaj res na naš klic več odziva ne bo? Mar moramo nemo priznati, da se naš glas izgublja v odmevu okoliških gozdov brez tvoje besede? Jesen prihaja v naš koroški kot še posebno hitro in tiho. Narava darežljivo nudi svoje dobrine in sili h počitku. Ti odhajaš, ni ti mar jesenskih dobrot, ne oziraš se nazaj, prehite ti hočeš naravo in se spočiti. Do tebe je bila narava trda in neusmiljena, do nas pa kruta in neizprosna, odvezla nam je najdražje — prijatelja.

Več kot 20 let si koval ravensko jeklo. S svojimi očmi si spremljal rast naše jeklarne, s svojimi močmi si jo pomagal graditi. Skoraj vseskozi si delal z nami, energetiki. Pomagal si poganjati naše naprave, pomagal si proizvajati in dovajati kri za življenje naše tovarne.

Znanje, ki si ga imel, ti ni bilo dovolj. Šolal si se in došolal. Kar ti je bilo v težki mladosti onemogočeno, si storil v zrelih letih. Zato si bil še bolj cenjen in spoštovan. Nikdar ti ni bilo delo pretežko. Ni ti bilo žal neprespanih noči, nisi tarnal, če se je delo vleklo 24 ur in več; vedel si, da je to delo del tebe. Nikdar se nisi zapiral sam vase — mlajši so se od tebe marsikaj na-

učili, zato v njihovem imenu posebej hvala.

Vinko, sam si najbolje vedel, kaj si nam pomenil, zato tudi ne moremo skriti bolečine, ki je ranila naša srca ob tvojem odhodu. Naša zahvala za tvoj trud in delo

naj bo to tragično slovo in spomin, v katerem ne bo pozabljenja.

Jesensko sonce se polagoma spušča za obzorje. Sončni žarki božajoče zapuščajo okoliške hribe z gozdovi in stezami, po katerih ne bo več stopala tvoja noga v lahkotnem in urnem koraku. Ljubezen narave se izgublja v tesnobi, ki je stisnila vse nas, ko stojimo tu mrki in prizadeti.

Koroška narava je bila tvoje veselje, ljubezen, koroška zemlja bo tvoj zadnji dom, počitek.

Odhajaš od sinka, žene in svojcev, odhajaš od nas, ki smo te ljubili in radi imeli. Še enkrat hvala in počivaj v miru.

Vsem tvojim, posebno pa ženi in sinku naše globoko sožalje.

SEPTEMBRA SO NASTOPILI DELOVNO RAZMERJE

Krivec Anton III. — NK, Jurak Jožef — Kv, Lavko Anton — NK, Kričej Boris — PK, Plešej Štefan — PK, Modrej Branko

ZAHVALA

Ob izgubi ljubega moža in očeta **Vinka Ferka** se vsem, ki so nam v teh težkih trenutkih kakor koli pomagali in počastili njegov spomin na nepozabnem slovesu, najiskrenejše zahvaljujemo.

Žena Frančiška, sin Darko in drugo sorodstvo

— PK, Kričej Anton — PK, Grobelnik Franc II. — KV, Kret Danijel — KV, Breznik Anton VI. — KV, Rožen Katarina — NK, Grenko Janez — KV, Zih Adolf — PK, Cizerl Jožef — NK, Tomažič Anton — NK, Globočnik Ivan, inž. str. — VSS, Jazbec Mihael — NK, Štirn Marija — SS, Pečovnik Srečko — NK, Praprotnik Franc II. — NK, Božank Branko — NK, Štriker Rudolf — KV, Potočnik Zmagoslav — PK, Pleterski Marjan — PK, Kramberger Cvetka — NS, Hafner Oto — PK, Zafonnik Milan — VSS, Vančina Marjan — KV, Gorenšek Štefan — PK, Pikalo Alenka, dipl. inž. kem. — VS, Erjavec Zvonko — SS, Kotnik Antonija — PK, Škratek Jurij — KV, Barl Vladimir — KV, Veronik Darinka — PK, Mavrin Franjo — KV, Božinovski Milan — KV, Kajič Anton — NK, Mavrel Jože — NK, Kolar Branko — NK, Hovnik Ivan III. — NK, Vocovnik Ivan III. — NK, Mihalič Štefan — NK, Kordež Jože — NK, Iršič Franc — PK, Bricman Ivan — PK, Vaserfal Karel — KV, Aleško Tilka — PK, Žižek Mijo — PK, Kos Rudolf — NK, Gregorc Rajko — NK, Dežman Franc — NK, Horjak Drago — SS, Janet Karolina — SS, Fink Bernard — KV, Zorčič Jožef-Janez — KV, Leš Milan — NSS.

SEPTEMBRA SO ODŠLI IZ PODJETJA

Rus Ivan I. — PK, Kozlar Štefan — NK, Stražišnik Rajko — KV, Tomaž Avgust — PK, Horvat Nada — PK, Podržavnik Ivan II. — PK, Novak — Papič Nada, dipl. inž.

Kot viteški vizirji

teh. mat. — VS, Hriberšek Ferdinand — NK, Gaberšek Vinko — VK, Duler Hubert — PK, Pori Lenart — NK, Živkovič Peter — dipl. ek. — VS, Majdič Ludvik — PK, Marzel Ivan — PK, Jamšek Jože — KV, Bilobrk Anto — NK, Prosenc Leon — PK, Ošlak Vincenc — SS, Smonkar Alojz — PK, Svanjak Mihael — SS, Budja Metod — NK, Gradišek Alojz — NK, Kostadinovič Nenad — KV, Križaj Ciril — KV, Hovnik Zdenka — SS, Klep Štefan — NK, Nikič Brane — KV, Ferik Vinko — KV, Vrstovšek Drago — KV, Ledinek Jože — PK, Petrič Ivan III. — PK, Vidrih Jožef II. — KV, Božič Ivan III. — KV, Rus Stanislav — KV, Hrastelj Vinko — KV, Sivka Herbert, dipl. inž. met. — VS.

Za vroče in deževne dni

Egon Jameson

VSAK DAN DOBRO DELO

Zmeraj sem verjel, da je svet tako slab zaradi tega, ker ljudje naredimo premalo dobrega. Spominjam se, da je bilo vse še čisto drugače, ko sem bil tabornik. Otročje lahko je bilo vsak dan opraviti kakšno dobro delo. Žal je z dozorevanjem in dolgimi hlačami bilo dobrih del vedno manj, dokler jih nisem, priznam, popolnoma pozabil. Žal, žal.

Pa sem zadnjič preudarjal, da tako ne gre več naprej. Začel sem torej opravljati 365 oziroma 366 dobrih del na leto. Vedel sem, da je treba to delati brez upanja na priznanje ali celo zahvalo. Torej ne tako kot tisti lump, ki si je pripel na suknjič medaljo za rešeno življenje, ker je opustil načrt, da bi umoril svojo nevesto.

Deklici, ki jo je mahala peš po samotni cesti, sem ponudil sedež v svojem avtomobilu. Zbežala je na polje, miličnik pa, ki me je dohitel, me je posvaril. Malo je manjkalo, pa bi se znašli moji osebni podatki na seznamu cestnih donjuanov.

Imel sem dve vstopnici za opereto. Ker nisem mogel iti in še nisem opravil dobrega dela, sem jih podaril prijateljema. Od takrat me ne pogledata več in grdo govorita o mojem smislu za glasbo.

V restavraciji je pri sosednji mizi star gospod pozabil svoj dežnik. Zgrabil sem ga in stekel za njim na ulico. Stari cepec je sicer izginil, zato pa je bil natak za meno ter zahteval zapitek in gostilničarjev dežnik.

Potem sem nad bližnjim gozdom zagledal dim, ustavil avto in hitel na pomoč. Na griču je stal avto v plamenih. Šofer ga je nepremično gledal. Stekel sem po svoj gasilski aparat in planil k ognju. Šele zdaj je postal možak na griču živčen in mi zaklical: »Ostanite, kjer ste, stare škatle tako ni mogoče več rešiti!« Zavarovalnina mu je zadoščala.

V neki telefonski govorilnici sem našel beležnico z očitno pomembnimi naslovi. Takoj sem jo odnesel pozabljivcu, ki je stanoval samo dve ulici naprej. Njegova žena mi jo je vzela iz rok, preletela strani, me ogorčeno pogledala, kot da sem jaz napisal neprijetne številke, ter se zadrila v dnevno sobo: »Torej zato pelješ psa vsak

večer na tako dolg sprehod! In kdo je Berta?«

Takrat sem svoje taborništvo obesil na klin in pustim, da ostaja svet tako slab, kakor pač hoče biti.

Peter Scher

ČUDEŽ

Elen je obkrožala izložbo trgovine Samson & Co. V njej je ležal klobuk.

Elen je stiskala svojo torbico k srcu. V torbici ni bilo — denarja.

Elen je stopila v prodajalno. Bila je dovolj čedna in elegantna, da si je smela ogledati klobuk. Prodajalka je rekla, da je klobuk prava pesem. Elen je pritisnila torbico na srce; želela je pesem pomeriti. Zgodilo se je in prodajalka je sklenila roke k molitvi: kaj takega!

Elen se je pogledala v ogledalo, se ugriznila v ustnice in pomolila: o bog, stori čudež! Smehljaje se je vprašala za ceno. Prodajalka jo je povedala in se pri tem sadistično smehljala.

Prepad se je odprl, vsaka druga bi padla vanj, Elen ni. Obstala je s torbico na prsih za trenutek, kot bi razmišljala, ali naj tvega.

V tem trenutku je vstopil eleganten mlad gospod in prodajalka mu je stopila naproti. Vprašal jo je za neko pojasnilo, pri tem pa ognjevito pogledal Elen. Vrnila mu je pogled tako, da ga je obrnilo. Obrnilo ga je brez dvoma. Stik je bil tu.

Elen je naredila en sam gib; kratek pogled od strani na klobuk in še eden, daljši, bleščec v njegove oči — razumel je, nenadoma prekinil razgovor s prodajalko, se nagnil naprej, kot bi ne videl prav, stopil mimo prodajalke in rekel predrzno:

»Ah, ti si!«

Elen je v hipu vključila in vzkliknila: »Ti!«. Smeje mu je ponudila roko, ki jo je spoštljivo poljubil, pokazala klobuk in rekla: »Ali ni čeden? Pravkar sem ga kupila.«

Občudoval je klobuk; samo je naneslo, da je s šalo položil denar na pult.

Veselo sta zapustila trgovino in prodajalka je srečno gledala za njima.

Kar bog združi ...

Prev.: M. K.

ZIDOVSKI HUMOR

V nebesih

V nebesih so sedli skupaj Mojzes, Peter in ljubi Bog ter igrali tarok.

»Srce solo!« je zavpil Mojzes in treščil srčni as na mizo. Peter je moral priložiti svojo golo srčno desetico, Bog pa je dolgo gledal svoje karte, tako dolgo, da je Mojzes proseče zaklical:

»Prosim, Bog Oče, samo kakega čudeža ne!«

Teorija relativnosti

Jankele je poskušal razložiti svojemu prijatelju Josselu osnovo teorije relativnosti z naslednjim primerom:

»Predstavljaš si, da bi moral z golo zadnjico sedeti deset minut na vroči peči. Teh deset minut bi se ti zdelo kot večnost. Če pa bi bil deset minut skupaj s čedno deklico, bi se ti zdelo, da si bil z njo le sekundo.«

Naša upokojenca

Peter Živkovič, dipl. ek., roj. 22. februarja 1911, v železarni od 1. maja 1962 dalje kot komercialni predstavnik. Star. upok. 1. septembra 1971

Alojz Smonkar, roj. 7. maja 1937, v železarni od 1. oktobra 1959 dalje v livarni kot ključavničar. Inval. upok. 10. septembra 1971

»In to je odkril šele Einstein?« se je začudil Jossele.

Molitev

Pri zidu objokovanja v Jeruzalemu je stal bogat Žid in molil:

»Gospod, daj, da bodo moji posli uspevali, rad bi si kupil nov avto! Gospod, daj da bodo moji posli uspevali, rad bi si kupil nov avto!«

Ko je tako molil, je prišel revež s svojo molitvijo:

»Gospod, daj, da zaslužim nekaj piastrov in kupim svojim otrokom kruha! Gospod, daj, da zaslužim nekaj piastrov in kupim svojim otrokom kruha!«

Bogataš je potegnil nekaj piastrov iz žepa in jih dal revežu, rekoč: »Ne odvrčaj ga od mene!«

Primerjava

Tajni svetnik Müller je naročil pri krojaču Windelbandu hlače. Ko jih je dobil šele čez štiri tedne, je očitaloče dejal:

»Ne razumem, da ste jih delali tako dolgo. Bog je ustvaril svet v šestih dneh, vi pa ste potrebovali za hlače štiri tedne!« Takrat je odgovoril krojač:

»Oglejte si hlače in oglejte si svet!«

Kaj pa, če ...

Dva stara Žida v Izraelu sta debatirala o grozeči gospodarski krizi: »Za nas je samo ena rešitev,« je rekel eden. »Napovedati moramo vojno ZDA. Potem nas bodo okupirali in nato bomo prodajali našo robo okupatorjem za dolarje. Kaj praviš k temu?«

»Ni slabo,« je menil drugi. »Kaj pa, če zmagamo?«

*

UKANA

»Franc, ali si tudi ti nabavil 'Ukano'?«
»Seveda sem jo. Z užitkom sem jo prebral in ukanil sem se. Še danes moram plačati zaostale obroke!«